

Riksdagens protokoll 1997/98:95

Torsdagen den 23 april

Kl. 12.00 – 15.49



Protokoll
1997/98:95

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 april.

2 § Ny riksdagsledamot, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprovsningsnämnden har från Riksskatteverket inkommit bevis om att Gunnel Wallin (c), Båstad, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 maj 1998 sedan Ingbritt Irhammar (c) avsagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Från Riksskatteverket har också inkommit ny bilaga till tidigare utfärdade bevis för ersättare i detta fall.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och den nya bilagan till bevis för ersättare och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

Staffan Magnusson

Kerstin Siverby

3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 22 april

FöU7 Totalförsvarsplikten

Mom. 4 (översyn av pliktsystemet)

1. utskottet
2. res. 3 (kd)

Votering:

252 för utskottet

13 för res. 3

12 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 131 s, 65 m, 21 c, 17 fp, 18 v
För res. 3: 1 fp, 12 kd
Avstod: 1 m, 11 mp
Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 7 mp, 3 kd

Mom. 6 (påföljd vid totalvägran eller vapenvägran)

1. utskottet
2. res. 4 (mp)

Votering:

257 för utskottet

12 för res. 4

4 avstod

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 65 m, 19 c, 18 fp, 15 v, 12 kd

För res. 4: 1 c, 11 mp

Avstod: 2 s, 1 m, 1 v

Frånvarande: 31 s, 14 m, 7 c, 8 fp, 6 v, 7 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU12 Kulturarvsfrågor

Mom. 1 (behovet av ny organisation inom kulturmiljöområdet, m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, mp, kd)

Votering:

159 för utskottet

116 för res. 1

1 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 10 c, 18 v

För res. 1: 65 m, 11 c, 17 fp, 11 mp, 12 kd

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 9 fp, 4 v, 7 mp, 3 kd

Mom. 11 (särskilt anslag till skutstöd)

1. utskottet

2. res. 2 (m, fp, v, mp, kd)

Votering:

153 för utskottet

123 för res. 2

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 131 s, 1 m, 21 c
För res. 2: 64 m, 18 fp, 18 v, 11 mp, 12 kd
Avstod: 1 m
Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 7 mp, 3 kd

Prot. 1997/98:95
23 april

***Fel! Okänt
växelargument.***

Mom. 17 (arkivväsendet i dataåldern)

1. utskottet
2. res. 7 (v)

Votering:

258 för utskottet

18 för res. 7

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 65 m, 21 c, 18 fp, 11 mp, 12 kd

För res. 7: 18 v

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 7 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SoU17 Vård av missbrukare m.m.

Mom. 1 (rätten att överklaga beslut om vård)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

247 för utskottet

29 för res. 1

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 65 m, 21 c, 18 fp, 12 kd

För res. 1: 18 v, 11 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 7 mp, 3 kd

Mom. 3 (vård av missbrukare)

1. utskottet

2. res. 3 (fp)

3. res. 5 (mp)

4. res. 6 (kd)

***Fel! Okänt
växelargument.***

Förberedande votering 1:

12 för res. 5

12 för res. 6

253 avstod

72 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Förste vice talmannen anmodade Per-Ola Eriksson (c) och Britt Bohlin (s) att fungera som kontrollanter samt Ewa Larsson (mp) att förrätta lottningen.

Den upptagna röstsedeln visade ett *nej* och kammaren hade således antagit res. 6.

Förberedande votering 2:

18 för res. 3

11 för res. 6

248 avstod

72 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

214 för utskottet

17 för res. 3

44 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 63 m, 20 c, 2 v

För res. 3: 17 fp

Avstod: 1 s, 3 m, 16 v, 12 mp, 12 kd

Frånvarande: 31 s, 14 m, 7 c, 9 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Mom. 4 (frivilliga organisationer)

1. utskottet

2. res. 7 (m, fp, kd)

Votering:

179 för utskottet

96 för res. 7

1 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 20 c, 18 v, 12 mp

För res. 7: 65 m, 1 c, 18 fp, 12 kd

Avstod: 1 m

Frånvarande: 32 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

TU9 Ny yrkestrafiklag m.m.

Mom. 1 (offentliga subjekts rätt att bedriva yrkesmässig trafik)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp)

Votering:

182 för utskottet

95 för res. 1

1 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 21 c, 18 v, 12 mp

För res. 1: 65 m, 18 fp, 12 kd

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Mom. 4 (de ekonomiska kraven)

1. utskottet

2. res. 4 (c)

Votering:

160 för utskottet

21 för res. 4

96 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 18 v, 12 mp

För res. 4: 21 c

Avstod: 66 m, 18 fp, 12 kd

Frånvarande: 31 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Mom. 8 (övergripande strukturfrågor inom taxinäringen)

1. utskottet

2. res. 7 (mp)

Votering:

265 för utskottet

12 för res. 7

1 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 65 m, 21 c, 18 fp, 18 v, 12 kd

För res. 7: 12 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Prot. 1997/98:95

23 april

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 9 (taxiförarlegitimation)

1. utskottet

2. res. 8 (c)

Votering:

255 för utskottet

21 för res. 8

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 65 m, 18 fp, 18 v, 12 mp, 12 kd

För res. 8: 21 c

Avstod: 1 m

Frånvarande: 31 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU12 Vissa elmarknadsfrågor

Mom. 3 (fasta avgifter)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

247 för utskottet

30 för res. 1

1 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 65 m, 21 c, 18 fp, 12 kd

För res. 1: 18 v, 12 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Mom. 4 (el från kooperativa föreningar)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

264 för utskottet

12 för res. 2

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 65 m, 21 c, 18 fp, 18 v, 12 kd

För res. 2: 12 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 31 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU8 Vissa frågor om arbetstid

Mom. 1 (arbetstidsförkortning m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (c)

3. res. 2 (fp)

4. res. 3 (v)

5. res. 4 (mp)

Förberedande votering 1:

20 för res. 3

12 för res. 4

246 avstod

71 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

18 för res. 2

18 för res. 3

240 avstod

73 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Förste vice talmannen anmodade Sivert Carlsson (c) och Sigge Godin (fp) att fungera som kontrollanter samt Jan-Olof Franzén (m) att förrätta lottningen.

Den upptagna röstsedeln visade ett *ja* och kammaren hade således antagit res. 2.

Förberedande votering 3:

24 för res. 1

18 för res. 2

235 avstod

72 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

208 för utskottet

21 för res. 1

49 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 65 m, 12 kd

För res. 1: 21 c

Avstod: 1 m, 18 fp, 18 v, 12 mp

Frånvarande: 30 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 2 (avregleringar)

1. utskottet

2. res. 5 (m)

Votering:

212 för utskottet

64 för res. 5

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 1 m, 21 c, 18 fp, 18 v, 12 mp, 12 kd

För res. 5: 64 m

Avstod: 1 m

Frånvarande: 31 s, 14 m, 6 c, 8 fp, 4 v, 6 mp, 3 kd

Meddelande om samlad votering

Förste vice talmannen meddelade att försvarsutskottets betänkande FöU6, skatteutskottets betänkanden SkU19, SkU23 och SkU22 samt arbetsmarknadsutskottets betänkande AU9 skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

*Försvarsmaktens
högre ledning, m.m.*

4 § Försvarsmaktens högre ledning, m.m.

Föredrogs

Försvarsutskottets betänkande 1997/98:FöU6

Försvarsmaktens högre ledning, m.m. (prop. 1997/98:72)

Anf. 1 ANNIKA NORDGREN (mp):

Herr talman! Det betänkande från försvarsutskottet som vi i dag debatterar behandlar totalförsvarets ledningssystem. I betänkandet redogör utskottet för en omorganisation av Försvarsmaktens ledning, som bl.a. innebär att en ny befattning som ställföreträdande ÖB inrättas och att dagens s.k. försvarsgrenschefer blir chefer för taktiska centrum. Den nya organisationen skall vara intagen den 1 juli 1998.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut gäller dock bara inrättandet av två nya centrum i Försvarsmakten: ett marincentrum i Hanninge och ett flyg vapencentrum i Uppsala. De nya centrum som skall inrättas är en i ett riksdagsperspektiv närmast bagatellartad frågeställning i jämförelse med frågor som jag menar att utskottet måste ställa sig med anledning av propositionen. De är t.ex.: Vad får den föreslagna organisationsförändringen för effekt på den nödvändiga pluralismen i försvarsdebatten och ÖB:s makt? Hur påverkar den föreslagna organisationsförändringen det nödvändiga helhetsgreppet över Försvarsmaktens ledningssystem på olika nivåer som måste till?

Försvarsutskottet har tidigare uttalat att frågan om högkvartersorganisationen inom Försvarsmakten inte kan ses som en isolerad fråga. Den är en del av utvecklingen av det samlade ledningssystemet. Beslut om hög-

kvartersorganisationen blir därmed ett led i såväl den politiska styrningen som i arbetet med hur Försvarsmakten internt skall styras.

Miljöpartiet anser att det är väldigt dumt att regeringen nu lägger fram ett förslag om förändringar – inrättande av centrum och högkvarterets organisation – *innan* man har tagit ett helhetsgrepp på hela Försvarsmaktens ledningsstruktur. Det är någonting som försvarsutskottet gång på gång efterlyst.

Utskottet anser att regeringen bör ta ett initiativ till samlad översyn av totalförsvarets hela ledningssystem och att detta bör ske skyndsamt och med parlamentariskt inflytande. Det är ett steg i rätt riktning. Det är som sagt inget nytt. Utskottet har förlorat tålamodet efter att ha efterlyst en översyn sedan 1995.

Miljöpartiet vill gå längre, eller rättare sagt sätta ned foten, i denna fråga och anser att en parlamentarisk utredning skyndsamt bör tillsättas med syfte att se över hela ledningssystemet och ansvarsförhållandena mellan de politiska nivåerna, alltså riksdag och departement, och myndigheten. Utredningen bör enligt vår mening genomföras i ett totalförsvarsperspektiv. Vissa resultat bör kunna föreläggas riksdagen under våren 1999. Detta måste till för att man skall kunna ta ett helhetsgrepp på frågan om totalförsvarets utveckling i den nya översyn, det nya försvarsbeslut eller den utvidgade kontrollstation – eller vad vi än väljer att kalla det – som Miljöpartiet anser måste till nästa år.

Det vore önskvärt med en genomgripande utredning som utmynnar i ett förslag som blir hållbart i längden – så hållbart som det nu kan vara. Hur gör man det? Man kan skapa förutsättningar för det genom att en majoritet av politiker är överens och att militärledningen helst också är överens. Nu fattas en mängd delbeslut som riskerar att rivas upp när väl den översyn äntligen kommer till stånd som ett enigt försvarsutskott talar om.

Tills denna utredning genomförts avvisar vi regeringens förslag om inrättande av nya centrum i Försvarsmakten. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation nr 2.

Jag vill uppehålla mig litet vid ÖB:s makt, som jag tycker är en viktig fråga.

År 1995 tillkallade försvarsministern en särskild utredare för att genomföra en uppföljning och en utvärdering av strukturförändringar inom Försvarsmaktens verksamhetsområde. Utredningen kallades UTFÖR. Den konstaterade en rad ganska obehagliga fakta, bl.a. att besparingarna i ledningsorganisationen endast har förverkligats till ca 50 %, att politiker-na, Försvarsdepartementet och Försvarsmakten har olika uppfattningar om vilka mål man har och att utvärderings- och insynsverktyg fattas. UTFÖR-utredningen konstaterade också att mycket få västländer har en ÖB med så stor befogenhet i fredstid som den svenska ÖB har i dag. Detta var alltså innan förändringen av Försvarsmaktens ledning har genomförts. Det är värt att begrunda resultatet av UTFÖR-utredningen, inte minst mot bakgrund av att vi i Sverige brukar använda oss av den demokratiska insynen och ledningsmöjligheten över Försvarsmakten när vi bedömer andra länder och deras demokratiska system.

Det är uppenbart att vi får en ökad förskjutning i Sverige av makten från den politiska nivån till den militära. Detta är ganska anmärknings-

Prot. 1997/98:95

23 april

*Försvarsmaktens
högre ledning, m.m.*

värt, inte minst när vi diskuterar stora brister i Försvarsmaktens ekonomi av olika anledningar.

I regeringens proposition inför försvarsbeslutet hösten 1996 ville regeringen få fria händer att behandla UTFÖR-utredningen som den ville. Regeringen skrev i propositionen att det bör ankomma på regeringen att dra konsekvenser av utredningen. Regeringen skrev i propositionen att riksdagen skall hållas "informerad". Jo, man tackar. Regeringen skrev senare i budgetpropositionen att det ankommer på regeringen att omorganisera Försvarsmaktens ledning. Det må vara hänt, men Miljöpartiet har i motioner många gånger uttalat att det måste vara riksdagen som tar ställning till de viktiga principerna för hur Försvarsmaktens ledning skall organiseras. Försvarsmaktens ledning kan inte ses som isolerad från den demokratiska styrningen av Försvarsmakten, vilket riksdagen naturligtvis skall vara intresserad av.

Det är viktigt att den demokratiska insynen i och kontrollen av Försvarsmakten är god. Politiker som beslutar om och är ansvariga för anslag, prioriteringar och den långsiktiga utvecklingen måste ges bilder och motbilder av militären. Försvarsmaktens ledning, beslutsvägar och interna diskussioner i principiellt viktiga frågor måste vara transparenta. Det måste vara möjligt för politiker att följa och fatta beslut utifrån dessa.

Skillnaden mellan dagens organisation med en militärledning där försvarsgrenscheferna ingår och den föreslagna organisationen – som behandlas i dagens betänkande – är bl.a. att "försvarsgrenscheferna" kan anmäla avvikande uppfattning gentemot ÖB. Det är många faktorer som påverkar handlingsutrymmet – och därmed möjligheten för politiska beslutsfattare att få bilder och motbilder – för de personer som lyder under ÖB, t.ex. grad och beroendeförhållanden vad gäller karriärmöjligheter osv. ÖB har i medierna kommenterat den förändrade ledningen med att det nu "blir ett entydigt budskap från högkvarteret".

Miljöpartiet ser med oro på hur makten koncentreras inom Försvarsmakten. Däremot anser vi – och det vill jag gärna betona – att det är positivt med en ökad integration mellan försvarsgrenarna i syfte att nå rationaliserings- och samordningsvinster. Det är självklart. Vi vill också verka för en integration på sikt mellan ledningen för den militära delen och den civila delen av totalförsvaret.

Herr talman! Detta är viktiga frågor om riksdagens roll och den demokratiska styrningen av Försvarsmakten. Jag vill återigen betona det nödvändiga med ett helhetsgrepp på totalförsvarets styrning. Dessutom är det nödvändigt med ett helhetsgrepp på riksdagens möjligheter till styrning, uppföljning och insyn. Det handlar alltså ytterst om demokratin.

Dagens beslut leder till en ytterligare fragmentisering och till en uppdelning av oerhört viktiga principiella frågor som döljs av – som man möjligen från ett riksdagsperspektiv kan tycka – ganska harmlösa förslag från regeringen om att inrätta dessa två nya centrum i Försvarsmakten.

Anf. 2 HÅKAN JUHOLT (s):

Herr talman! Om 70 dagar öppnas Försvarsmaktens nya högkvarter. Då öppnas dörrarna till en ny organisation vid Lidingövägen. Försvarsmaktens högre ledning får från den 1 juli en ny utformning. Förslaget från regeringen har ett brett politiskt stöd i riksdagen. Det framgår inte minst av dagens behandling av ärendet. Endast Miljöpartiet har avgett reservat-

ioner. Miljöpartiet vill se mer utredningar, övriga partier i utskottet vill komma fram till nödvändiga beslut. Översynen av totalförsvarets ledningssystem måste vara en ständigt pågående process, vilket också utskottet understryker. Det finns inget alexandershugg, hur gärna vi än önskar att så vore fallet.

Det finns inte heller någon början eller något slut på detta arbete. Tidpunkter kommer då det är angeläget att komma till beslut, och nu står vi inför ett sådant avgörande. Ett annat avgörande är arbetet med den s.k. styrpropositionen, som just nu ligger på utskottets bord och som når kammaren i maj månad.

Syftet med den förändring som vi inom kort skall besluta om är att nå ökad integrering mellan vapengrenarna och att förändra en föråldrad struktur som resulterat i ineffektivitet, otillräcklig översyn och för svag styrning från såväl myndighet som statsmakt.

Regeringens förslag innebär, precis som Annika Nordgren tidigare sade, att två nya organisationsenheter inrättas i Försvarsmakten: ett marint centrum i Haninge och ett flygvapencentrum i Uppsala. Ett centrum för arméförbanden har redan inrättats i Enköping. Generalinspektörer skall utses till chefer för centrumen och vara främsta företrädare för armé-, marin- och flygvapenförbanden samt svara för det internationella samarbetet inom sina respektive ansvarsområden.

När det gäller lokaliseringen till Haninge och Uppsala delar utskottet uppfattningen att detta i dagsläget är den bästa lösningen. Men ett enigt utskott betonar samtidigt vikten av att regeringen i framtiden på ett positivt sätt prövar möjligheten att lokalisera centrala ledningsfunktioner även utanför Storstockholmsregionen. Utskottet utgår ifrån att regeringen på ett positivt sätt gör dessa överväganden i samband med den kommande organisationsöversynen.

Under det nya högkvarterets myndighetsledning, ÖB och ställföreträdande ÖB, organiseras högkvarteret i tre linjeenheter:

- ledning av operativ verksamhet,
- ledning av krigsförbandsverksamhet och
- ledning av grundorganisationsverksamhet.

Därutöver inrättas två stabsenheter, en för planering och en för personal.

I någon av motionerna framförs förslag om att generalinspektörerna borde ansvara även för rekrytering, personalutveckling och utbildning. Utskottet står enigt bakom uppfattningen att det i dag inte finns skäl att ta ställning till detta, utan att dessa frågor får bli belysta i det fortsatta utredningsarbetet.

Men för mig är det angeläget att understryka uppfattningen att rekrytering av den bästa och mest lämpliga personalen är en fråga för högkvarteret. Ansvar för personal och rekrytering är en avgörande strategisk fråga, och det måste vara en sammanhållen syn för hela Försvarsmakten. Detta kan endast uppnås om ansvaret ligger på högkvarteret. Allt annat vore, enligt mitt sätt att se det, ett beklagansvärt steg bakåt i det nödvändiga förändringsarbete som den här propositionen är en viktig del av.

Regeringen och myndigheten är också överens om att kompetensfrågor i vid mening skall hållas ihop av personalstaben. Även om utskottet i dag står bakom skrivningarna och slutsatserna i betänkandet finns det

skäl att påtala detta förhållande och den samsyn som råder mellan regeringen och myndigheten i denna fråga.

Herr talman! Totalförsvarets organisation samt Försvarsmaktens organisation, dess uppgifter, dess ledning och styrning är frågor i ständig rörelse. Det finns inget beslut som är det sista. I stället handlar det om att skapa förutsättningar för en nyttig och positiv process.

För mig råder det inget tvivel om att detta förslag från regeringen är ett steg i rätt riktning. Det faktum att det endast är Miljöpartiet som har avgett en reservation är också ett tydligt tecken på att så är fallet.

Den nya organisationen av högkvarteret innebär att myndigheten får möjlighet att ta ett helhetsgrepp om ledningen av den operativa verksamheten, krigsförbandsverksamheten, grundorganisationen och personalfrågorna. Det är en nödvändig modernisering och ett viktigt steg mot den integrering av Försvarsmakten som är angelägen att uppnå.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Anf. 3 ANNIKA NORDGREN (mp) replik:

Herr talman! Jag håller med Håkan Juholt om behovet av att förändra en föråldrad struktur och om behovet av en ökad integration mellan försvarsgrenarna inom Försvarsmakten. Där är vi överens. Men jag undrar om inte Håkan Juholt ändå är oroad över den maktkoncentration som sker inom Försvarsmakten och den maktförskjutning som sker från den politiska makten till Försvarsmakten, dvs. mellan riksdagen och myndigheten.

Hur ser Håkan Juholt på tidsplanen? I Miljöpartiets reservation vill vi slå fast att man skall göra en utredning av totalförsvarets ledningssystem så att man kan ta ett samlat grepp på Försvarsmaktens utveckling under våren 1999. Det står i majoritetstexten att en utredning skall tas fram skyndsamt. Men vad betyder då skyndsamt för Håkan Juholt?

Anf. 4 HÅKAN JUHOLT (s) replik:

Herr talman! Syftet med propositionen och det betänkande som nu behandlas är att man skall uppnå en effektiv och mer samlad myndighetsledning. Det välkomnar Annika Nordgren och Miljöpartiet. Man välkomnar också en ökad integrering av försvarsgrenarna.

Frågan är om det är möjligt att nå en effektiv och samlad myndighetsledning på något annat sätt. Vår bedömning är att så inte är fallet och att detta förslag från regeringen är sättet att nå dithän.

Det här med maktförskjutning mellan regering, riksdag och myndighet kommer med all sannolikhet att bli tema för debatten när vi skall behandla den s.k. styrpropositionen. Detta berörs ju inte explicit i den här propositionen. Så det finns anledning att återkomma till den debatten, Annika Nordgren.

Anf. 5 ANNIKA NORDGREN (mp) replik:

Herr talman! Det har ju varit ett tema för debatter under ganska lång tid. Inte minst försvarsutskottet har efterlyst en översyn under väldigt lång tid. Så visst hade det funnits tid att göra en samlad utredning, om bara regeringen hade agerat litet skyndsamt och tyckt att det var viktigt.

En samlad och effektiv myndighet måste kunna styras på ett demokratiskt sätt. Det handlar inte bara om att den i sig skall vara effektiv. Om den inte kan styras är det snarare en nackdel om man gräver litet djupare i dessa frågor. Jag är oroad över att vi går in i en kontrollstation, ett nytt försvarsbeslut eller vad vi än väljer att kalla det, om vi inte tar ett helhetsgrepp även på ledningsfrågorna.

Under den senaste tiden har ekonomiska frågor och ÖB:s makt, som UTFÖR-utredningen med all önskvärd tydlighet har pekat på, debatterats och diskuterats. Varför inte försöka ta det samlade greppet även om det, precis som Håkan Juholt säger, naturligtvis handlar om en process?

Det finns mycket kvar att göra. Jag tycker att regeringen har agerat saktfärdigt. Vi borde sätta ned foten och säga: Nu skall det föreläggas en utredning med parlamentariskt inflytande som tar ett helhetsgrepp på totalförsvarets ledningssystem, och det skall ske i samband med kontrollstationen. Annars riskerar vi att stå här igen om ett antal år – i alla fall Håkan Juholt – och diskutera någonting som blev ett fragmentiserat beslut.

Anf. 6 HÅKAN JUHOLT (s) replik:

Herr talman! Sannolikt kommer debatten om Försvarsmaktens ledning att fortsätta.

Annika Nordgren upprepar att regeringen har agerat saktmodigt. För att komma till rätta med detta kräver hon en långtgående utredning. Det vore väl om något att agera saktmodigt. Vi vet vad som behöver göras. Vi vill att det omgående skall ske förbättringar för att modernisera och få en bättre ledning av Försvarsmakten. Det är väl inte att agera saktmodigt. Saktmodigt är resonemanget om att dra detta i långbänk ytterligare för att få fram ett alexandershugg som man hoppas skall leda till en lyckoträff någon gång i framtiden.

Det här är en process som ständigt pågår. Detta betänkande är ett steg i denna. Styrpropositionen, som just nu ligger på utskottets bord, är ett annat steg i samma riktning. Debatten om denna skall vi ha i maj. Det är allt annat än att dra frågan i långbänk. Det vore det dock att begära ytterligare utredningar.

Anf. 7 HENRIK LANDERHOLM (m):

Herr talman! Det som ligger bakom dagens ärende och dagens utskottsbetänkande är egentligen ett förfärligt och ganska osammanhängande aktstycke. Det beror på att regeringen föreslår riksdagsbeslut bara om det man anser sig vara tvungen att göra för att inte bli tillrättavisad av konstitutionsutskottet. När det gäller de stora och viktiga principfrågorna om försvarets ledning, bland dem frågan om högkvarterets organisation som det har förts ett replikskifte om här tidigare, har man kunnat få intrycket att Håkan Juholts anförande är det som riksdagen godkänner här i dag. Det har ingenting med dagens riksdagsbeslut att göra. Det som vi fattar beslut om i dag är en detalj inom ramen för ett beslut om högkvarterets organisation som regeringen redan har fattat.

Enligt min uppfattning får denna organisation inte ses som isolerad vare sig från försvarets organisation i övrigt eller från den ledning och styrning som sker via beslut här och i regeringen. Som jag ser det får

***Fel! Okänt
växelargument.***

lapptäcket ytterligare en solkig tygbit avsedd att täcka de snabbt uppdykande hålen genom dagens beslut. Likväl är detta beslut, med det beslut som regeringen fattade före jul, nödvändigt.

Anledningen till att vi stöder en översyn av ledningssystemet är att kraven på en sammanhängande analys av Försvarsmaktens ledningssystem inte är tillgodosedda. Det underlättas tyvärr inte heller av det halvfärdiga verk som nu ligger på försvarsutskottets bord, vilket regeringen kallat *Styrning och ledning av Försvarsmakten*. Detta får vi anledning att återkomma till.

Frågan om högkvarterets organisation lämnar mycket i övrigt att önska, men det är inte detta vi behandlar här i dag. Det kanske värsta är ändå det sätt på vilket regeringen har valt att hantera frågan, dvs. utan det samråd över partigränserna som är normalt och rimligt i dessa viktiga frågor. Vi i försvarsutskottet informerades under hand när departementets uppfattning var klar, och så var det med det. Så borde det inte gå till när regeringen självsvåldigt i det närmaste avskaffar försvarsgrenarna, degraderar deras främsta företrädare och bestämmer sig för helt nya principer för hur högkvarterets organisation skall se ut.

När det gäller den interna organisationen i högkvarteret vill jag understryka att jag tror att det hade varit av värde om man hade gjort en bodelning mellan det som överbefälhavaren och myndigheten själv fattar beslut om i fråga om sitt arbetssätt. Man borde ha bestämt sig för vilka som är de viktiga och avgörande politiska frågorna när det gäller styrningen och ledningssystemet.

Vi har från Moderaternas sida valt att överse med dessa missgrepp för att uppnå enighet om något annat som i det stora perspektivet är ännu viktigare, nämligen konstaterandet att utvecklingen sprungit ifrån totalförsvarets ledningssystem. Nu behövs ett helhetsgrepp på dessa frågor. Den politiska styrningen och ledningen inom Försvarsmakten måste hänga ihop. Därför föreslår utskottet att regeringen snabbt tar initiativ till en genomgripande översyn av ledningssystemet. Det innefattar också de frågor som jag har berört tidigare – högkvarterets organisation och de frågor som i dag ligger på riksdagens bord för konkret beslut. Det är också viktigt att utredningen får den parlamentariska insyn och delaktighet som regeringens beslut om högkvarterets organisation har saknat.

I frågan om ledningen av totalförsvaret vill jag ta tillfället i akt att ställa mig frågan om det inte är något grundläggande som har hänt. Försvaret har numera, oavsett vad man tycker, fyra huvuduppgifter. Den gamla vanliga huvuduppgiften är att förbereda oss mot väpnat angrepp. Det som ingår här – utbildning, beredskap, mobiliseringsplanläggning – fungerar väl i dagens förvaltningssystem. Men de övriga uppgifterna – att värna vår territoriella integritet, den internationella verksamheten som ibland kräver dagliga överväganden, och att möta katastrofer i fredstid – kräver enligt min uppfattning rakare rör mellan statsmakterna och de myndigheter som har verkställighetsansvaret.

Min uppfattning är att ledningssystemet inte är anpassat för de nya uppgifterna. Regeringen, som enligt regeringsformen styr riket, måste mer direkt kunna föra en dialog om vad som skall göras eller inte göras. Vad vi behöver fundera över är om dagens former verkligen räcker till för detta.

Ett exempel är att Försvarsdepartementets enhet för säkerhetspolitik i dag har fullt upp med de internationella dagliga gärningarna, medan det långsiktiga, som det inte fanns anledning att förutse vid den omorganisation som skedde efter försvarsbeslutet 1992, kommer bort i den dagliga hanteringen. Försvarsdepartementet saknar i dag förmågan att hantera strategiska och långsiktiga frågor. De har kommit bort, och planeringskapaciteten brister. Det har vi sett prov på också i samband med försvarsbeslutet och den ekonomiska efterbörden.

Jag får travestera en romersk senator: För övrigt anser jag att Försvarsdepartementets kompetens och kapacitet måste förstärkas. Detta har jag sagt i denna kammare många gånger. Det är lika akut och angeläget i dag mot bakgrund av det betänkande som ligger på vårt bord.

Jag tror också – detta är en fundering från min sida – att det på längre sikt finns anledning att överväga gränssnittet i ansvar och uppgifter mellan departement och myndigheter. Den försvarspolitiska planeringen är ett politiskt ansvar. Det finns anledning att fundera över om inte ett starkare försvarsdepartement skulle kunna se till att myndighet, departement och den politiska makten gick litet mer i takt än vad man gör nu.

Dagens betänkande är inte märkvärdigt. Det behandlar detaljfrågor. Vi är nöjda med utskottets enhälliga inriktning, som jag uppfattar att också Miljöpartiet stöder. Miljöpartiet har fått gehör för den motion som ligger till grund för utskottets betänkande. Att det nu kommer till stånd en genomgripande översyn av hela totalförsvarets ledningssystem är absolut nödvändigt. Lapptäcksprincipen räcker inte.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 8 ÅKE CARNERÖ (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna yrkar bifall till hemställan i detta betänkande som behandlar inrättandet av två nya centrum i Försvarsmakten: ett marincentrum i Berga och ett flygvapencentrum i Uppsala. Tidigare har, som sagts, ett armécentrum inrättats i Enköping. Kustflottan och Kustartillericentrum föreslås samtidigt läggas ned som organisationsenheter, varvid huvuddelen av verksamheten inordnas i marincentrumet.

Till chefer vid dessa centrum skall utses generalinspektörer som skall vara främsta företrädare för armé-, marin- och flygvapenförband samt svara för det internationella samarbetet.

Herr talman! En ökad integration över försvarsmaktsgränserna är bra. Den ökar förutsättningarna för försvarsmaktsgemensamma lösningar och förbättrar förmågan till samarbete.

På så sätt bör vi kunna nå rationaliserings- och samordningsvinster som underlättar Försvarsmaktens förmåga att lösa de uppgifter som fastlades i det senaste försvarsbeslutet.

Herr talman! I betänkandet behandlas även riksdagens inflytande beträffande inriktningen av Försvarsmaktens verksamhet. Riksdagen fattar beslut om krigsorganisationens utveckling – både dess omfattning och kvalitet. När det gäller grundorganisationen var Försvarsbeslut 96 ett samlat beslut.

När väl ett försvarsbeslut är antaget är det naturligtvis viktigt att fundera över vilket beslutsunderlag riksdagen behöver erhålla i fortsättningen för att man bl.a. lättare skall kunna se sambandet mellan Försvarsmaktens uppgifter och krigsorganisationens storlek. Det är därför viktigt att

tydliggöra sambanden i en kedja bestående av säkerhetspolitisk omvärldsanalys, militärstrategiska bedömningar, försvarets operativa förmåga och kostnader. När vi når dit är mycket vunnet. Utskottet vill därför inte ändra den ansvarsfördelning som fastlagts utifrån ”—— den bestämda förutsättningen av att regeringen tillgodoser riksdagens behov av ytterligare beslutsunderlag ——”.

Herr talman! Utskottet har vid flera tillfällen betonat vikten av att ha ett effektivt fungerande ledningssystem i de framtida situationer och stridsmiljöer som kan förutses liksom för ledningen i fredsverksamheten. Utskottet har efterlyst ett genomgripande utvecklingsarbete inom det operativa ledningssystemet.

I Försvarsbeslut 96 pekade utskottet bl.a. på följande förhållanden, som borde ligga till grund för ett effektivt ledningskoncept:

- de nya uppgifter som skall lösas utifrån det vidgade säkerhetsbegreppet,
- den tekniska utvecklingen inom den framtida ledningsmiljön,
- antalet ledningsnivåer och behovet av samordning inom totalförsvaret för att kunna hantera de snabba förlopp som kan inträffa,
- kravet på robusthet och flexibilitet för att inte en eventuell angripare skall finna det lönsamt att bekämpa vårt ledningssystem för att nå politiska syften.

Utskottet betonar därför i dagens betänkande att det skyndsamt bör göras en samlad översyn av ledningsfunktionerna inom totalförsvaret. Inom både Försvarsmakten och det civila försvaret har det skett förändringar som motiverar en översyn, och det kommer naturligtvis även i framtiden att ske förändringar.

Herr talman! Kristdemokraterna har vid flera olika tillfällen fört fram synpunkter på totalförsvarets ledning. Senast i höstas behandlades motionsyrkanden angående konsekvenserna av länsstyrelsernas rationaliseringar inom den civila beredskapen samt vikten av en uppföljning av den nya försvarsområdesorganisationen som belyser konsekvenserna för det militära försvaret, för kommunerna, för frivilligorganisationerna och för det civila försvaret. De 15 Fo-staberna och de tio Fo-gruppenheterna är viktiga länkar som totalförsvarscentrum mellan Försvarsmakten och det fredstida, komplexa samhället.

Herr talman! Förmågan att leda totalförsvarets olika delar i fredstida kriser och under höjd beredskap har en direkt inverkan på hur väl totalförsvaret kommer att kunna lösa sina uppgifter. Hur denna förmåga uppfattas påverkar bedömningen av totalförsvarets trovärdighet. Ledningsfrågorna bör således bli, som utskottet skriver, ”—— centrala i den kommande säkerhets- och försvarspolitiska kontrollstationen ——”.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 10 §.)

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU19

Reformerat förhandsbesked, m.m. (prop. 1997/98:65)

Reformerat förhandsbesked, m.m.

Anf. 9 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Med det förslag som finns i betänkandet om ett reformerat förhandsbesked föreslår regeringen att riksdagen skall samla lagstiftningen kring förhandsbesked i en särskild lag. Denna lag ger möjlighet för Riksskatteverket att begära förhandsbesked i skatteärenden efter det att ett beslut som är till nackdel för den enskilde har fattats av skattemyndigheten. Vidare heter det att det skall finnas behov av prejudikatbildning för att man skall kunna använda sig av den här lagstiftningen.

Vi moderater yrkar avslag på propositionen i denna del. Skälen till detta är bl.a. att en enskild person kan bli indragen i en rättsprocess som syftar till att klarlägga lagstiftningen, dvs. inte i första hand till att klarlägga läget för den enskilde personen. Myndigheten kan välja ut en person och driva ett ärende för att få klarhet i hur lagstiftningen skall tolkas. Vi menar att det inte är någon rimlig utgångspunkt för den här typen av lagstiftning att det allmännas behov skall vara vägledande framför den enskildes. Det är fel balanspunkt – så kan man väl uttrycka det.

Det finns naturligtvis behov av prejudikatbildning – det kan inte förnekas. Men med denna föreslagna ordning finns det risk för att det sker en förskjutning mellan den prejudikatbildning som uppstår i allmänna domstolar och den nya möjlighet som uppstår i och med den här lagstiftningen. Den valda metoden leder till att det kommer att finnas två vägar i rättssystemet. Det kanske finns anledning att ytterligare överväga konsekvenserna av detta.

Dessutom tar förslaget inte hänsyn till alla skatter. Om man skall göra en reformering och gå fram på det här sättet tycker vi moderater att det hade varit rimligt att i förslaget också innefatta arvs-, gåvo- och stämpel-skatter.

Frågan är alltså på vilket sätt man kan se att förslaget leder till några förbättringar för den skattskyldige. I avvägningen mellan myndighetsintresset och de skattskyldiga har återigen, som så många gånger förut, myndighetsintresset kommit i förgrunden.

I betänkandet vill regeringen också dela upp ansvaret för att vara statens företrädare vid ackord mellan skattemyndigheten och kronofogdemyndigheten. Den rimliga utgångspunkten är väl ändå att borgenärsfunktionen vid ackord bör vara densamma vid konkurs, företagsrekonstruktion och skuldsanering. Kompetensen för denna typ av ärenden finns hos kronofogdemyndigheten. Det är därför rimligt att staten företräds av kronofogdemyndigheten i frågor som avser skatteackord. På det viset uppstår inte heller någon osäkerhet hos allmänheten avseende frågan om vilken myndighet som hanterar och tar ansvaret för denna typ av ärenden.

Med anledning av en motion diskuteras också i betänkandet möjligheten att synliggöra skatterna. Sverige har i dag världens högsta skatte-tryck – det känner vi alla till. Det är rimligt att medborgarna får veta hur mycket de betalar i skatt och sociala avgifter. Kravet på att uppgifter om detta skall förekomma på lönebesked är därför rimliga. Statliga myndig-

heter borde kunna införa en sådan ordning, på samma sätt som skedde under den borgerliga regeringen. Detta tas upp i en folktopimotion från den allmänna motionstiden.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation 1 under mom. 1 till betänkandet.

Anf. 10 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Det föreliggande betänkandet handlar om ett reformerat förhandsbesked. Det är ett betänkande som vi till stora delar ställer oss bakom inom Vänsterpartiet.

Syftet är att snabba upp processen och skapa prejudikat så snabbt som möjligt. Till skillnad från Moderaterna tycker inte vi att detta bara ligger i myndigheternas intresse. Det ligger även i allmänhetens intresse att så snabbt som möjligt få prejudikat, och att så snabbt som möjligt få reda på vad som i verkligheten gäller. Till stora delar ställer vi oss alltså bakom texten i betänkandet.

När det sedan gäller vilka som skall företräda staten som borgenär i olika typer av uppgörelser – om det skall vara skattemyndighet eller kronofogdemyndighet – välkomnar vi i Vänsterpartiet den förändring som nu sker. Kronofogdemyndigheten skall vara statens företrädare i borgenärsfunktionen vid skuldsanering. Vi anser också, i likhet med Moderaterna, att det vore lämpligt att kronofogden även i andra typer av förhandlingar har borgenärsfunktionen för staten.

Just nu sitter det en utredning, Förmånsrättskommittén, som tittar på bl.a. dessa frågor. Vi stöder därför inte reservation 2 av moderaterna. Vi står inte bakom den, utan vi har ett särskilt yttrande där vi deklarerar vår ståndpunkt. Den överensstämmer i princip med den moderata ståndpunkten. Men eftersom det sitter en utredning som skall ta ett helhetsgrepp när det gäller de här frågorna vill vi avvakta den utredningen. Den kommer att lägga fram sitt betänkande förhoppningsvis senast i september i höst. Så jag tycker att vi kan vänta med ett slutgiltigt ställningstagande och ett slutgiltigt beslut här i riksdagen tills vi har utredningen på bordet.

I samband med betänkandet har man också klippt in ett antal motioner från den allmänna motionstiden, bl.a. två motioner av mig. Den ena tar upp deklarationstidpunkten. Vi vet att det i dag är problem med det sena inlämnandet av framför allt den förenklade deklarationen. Den allmänna deklarationen skall ju lämnas in senast den 31 mars och den förenklade omkring den 1 maj.

Den fördröjning som det innebär att den förenklade deklarationen kommer så pass mycket senare gör att granskning i stor utsträckning måste ske under sommaren. Vi vet att under sommaren är det en semesterperiod. Det innebär att det blir ett oerhört stort tryck på skattemyndigheterna, och granskningen blir inte vad den skulle kunna bli om man hade mer tid. Det innebär att en del deklarationer får granskas i efterhand, och det är ett tillstånd som inte är särskilt lämpligt.

Jag har föreslagit att man skall ha en gemensam tidpunkt för inlämnande av deklaration den 31 mars. Det är inte ett självändamål att just den situationen inträffar. Det viktigaste är att taxeringsperioden förlängs på ett sådant sätt att man hinner granska den del av materialet som behöver granskas under perioden och att man inte stressar och pressar personalen på det sätt som nu sker. I nuläget skall alltså i stort sett allting vara

utskickat i slutet av augusti, fram till den 15 september, tror jag det står. Det blir väldigt litet tid för att hinna granska deklarationerna.

Det har också – som i t.ex. Uppsala län – lett till att man i stort sett inte granskar avdrag under 50 000 kr under inkomst av tjänst. Och det är ju förvånansvärt när man har så vida ramar när det gäller granskningen.

I reservation 5 diskuterar vi situationen när det gäller kvars-katten. De nya reglerna innebär ju att om man får sin kvars-kattesedel och beslut fattas t.ex. den sista augusti så skall vederbörande betala in kvars-katten inom 90 dagar. Det är lagom till den 1 december. Jag tycker inte att det är en särskilt väl avvägd tidpunkt för att kräva in kvars-katten. Vi har sagt att man bör förlänga tiden litet grand. Dessutom tycker vi att man skall återgå till det gamla systemet, att arbetsgivaren skall biträda vid inbetalningen av kvars-katten.

Vi får väl se vad som händer nu när det är första gången som de skatt-skyldiga själva skall betala in kvars-katten. Jag har vissa farhågor för att det inte kommer att fungera så som man kanske hade tänkt sig. Vi har sett vilka stora massiva insatser skattemyndigheterna gör när det gäller in-formation för att få folk att verkligen betala i tid. Vi vet ju att det ganska snabbt blir stora avgifter om man inte betalar i tid. Den gamla situationen, där arbetsgivarna bistod med detta, tycker jag var att föredra.

Herr talman! Eftersom vi har väldigt gott om tid till voterings i dag ämnar jag yrka bifall till både reservation 3 och reservation 5.

Anf. 11 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Jag tror att i stort sett alla är överens om att skattelag-stiftningen inte kan förutse precis alla tänkbara situationer. Det måste finnas ett utrymme för tolkning av lagstiftningen. Det är ju framför allt skattemyndigheterna och våra domstolar som skall göra det. Den tolkningen ger ofta som resultat en prejudikatbildning som blir ett viktigt komplement till lagstiftningen.

Just när det gäller prejudikatbildningen spelar förhandsbeskeden en viktig roll. Ursprungligen hade förhandsbeskedet det syftet att det skulle reda ut oklara skattefrågor för den enskilde. Men på senare tid är förhandsbeskedet, som sagt var, en viktig del i prejudikatbildningen.

Förhandsbesked kan i dag endast begäras av den enskilde. Det vore bra – det är de flesta också överens om – om även det allmänna, dvs. skattemyndigheterna, kunde begära ett förhandsbesked. Det skulle ge en enhetligare rättstillämpning, och det skulle ge en större rättssäkerhet för den enskilde. Och det är just detta som är regeringens förslag, att det allmänna skall få rätt att begära förhandsbesked.

Det här går moderaterna, folkpartisterna och kristdemokraterna emot. När det gäller folkpartisterna är det mycket konsekvent. De har nämligen i sin motion klart och tydligt yrkat avslag på detta. De tycker att det är fel med ett utvidgat förhandsinstitut.

Men moderaternas agerande tycker jag är litet egendomligt. Det kräver en förklaring av Carl Fredrik Graf. I sin motion accepterar man näm-ligen förslaget om ett förhandsbesked. Man kräver t.o.m. att det skall utvidgas utöver det som regeringen har fastslagit. Men i reservationen går man emot och yrkar avslag på propositionen.

Prot. 1997/98:95

23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

Kristdemokraterna har inte motionerat över huvud taget. Då utgick åtminstone jag från att den som tiger samtycker. Men de har också reserverat sig.

Utskottsmajoriteten tycker att det är bra med ett utvidgat förhandsbesked enligt propositionens förslag. Det snabbar som sagt upp prejudikatsbyldningen, och det är bra av ett stort antal skäl.

För det första ökar det förutsägbarheten och likformigheten i beskattningen. Det är just det som är den viktiga poängen, Carl Fredrik Graf. Det ökar nämligen rättssäkerheten för den enskilde i allra högsta grad.

För det andra ökar det effektiviteten i rättstillämpningen. Det går snabbare, och skattemyndigheterna använder sina resurser på ett bättre sätt.

För det tredje avlastar det skattemyndigheterna och domstolarna. Det minskar de flaskhalsproblem som onekligen finns i dag.

För det fjärde, vilket kanske är det allra viktigaste, ger det lagstiftaren, dvs. oss i riksdagen, snabbare besked om hur lagstiftningen fungerar. Vi får en bättre feedback, och det är faktiskt viktigt för oss.

Jag yrkar alltså avslag på reservation 1.

Nu tänker jag inte ta kammarens tid med att kommentera precis alla reservationer. Jag skall ta en till som kanske är viktigare än de andra. Det gäller reservation 2. De andra reservationerna har vi faktiskt diskuterat för inte så väldigt länge sedan, så det kanske vi kan hänskjuta till en eventuell efterföljande debatt.

Reservation 2 handlar om – och det har Per Rosengren varit inne på – regeringens förslag om vem som skall företräda staten vid s.k. skatteackord. Förslaget från regeringen innebär att ansvaret skall delas så att skattemyndigheten tar det grundläggande ansvaret men har möjlighet att delegera själva prövningen till kronofogdemyndigheten.

Det borde kunna vara en acceptabel kompromiss, tycker man. Men icke så. Inte heller det här accepterar Moderata samlingspartiet. Man vill att kronofogdemyndigheten skall ha ansvaret.

Det tycker majoriteten är ett dåligt förslag av två skäl.

För det första är det skattemyndigheten som har kännedom om gäldenärens totala skuldbild. Och den totala skuldbilden är viktig när man skall fastställa ett ackord.

För det andra kommer ackordsfrågor ibland in i ett mycket tidigt kris-skede. I detta tidiga krisskede har inte kronofogdemyndigheten den kännedom om gäldenären som behövs. Om kronofogdemyndigheten skulle handha hela ärendet, skulle man alltså få göra en utredning till. Det skulle bli ett ganska onödigt dubbelarbete.

Herr talman! Jag yrkar avslag på den reservationen liksom också på de andra reservationerna och bifall till utskottets hemställan i dess helhet.

Anf. 12 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Lars Hedfors med anledning av betänkandet. Också jag är naturligtvis intresserad av att vi får en snabb prejudikatsbyldning, och det finns uppenbara motiv för detta. Men hur bedömer skatteutskottets ordförande den situation som nu kommer att uppstå, där en del prejudikat drivs den traditionella vägen genom allmänna domstolar, vilket i vissa fall kommer att ta rätt lång tid, och prejudikaten i andra fall kan sägas gå en genväg.

Är det inte risk för att den ena typen av prejudikatsbildning blir mer eller mindre värd än den andra? Hur värderar Lars Hedfors de två olika system som nu kommer att uppstå? Det finns nog anledning att reflektera över den saken från litet mer principiella synpunkter.

När det sedan gäller kronofogdemyndighetens och skattemyndighetens ansvar i samband med ackord kan man tolka Lars Hedfors inlägg på litet olika sätt. Å ena sidan säger man att det är skattemyndigheten som har den totala bilden över det hela och som därför skall driva in det. Å andra sidan är det kronofogdemyndigheten som har kompetensen att klara detta. Vilka konsekvenser får Lars Hedfors resonemang i förlängningen när det gäller den uppdelning vi i dag har mellan skatte- och kronofogdemyndigheten?

Jag menar att kronofogdarna i dag har den här kompetensen och att skattemyndigheterna så snart som möjligt skall överlämna ärendena till kronofogdemyndigheterna. Hedfors var ju själv för någon vecka sedan med på en hearing med skatteutskottet, där vi såg ett försök att förkorta handläggningstiderna. Det är kanske i stället den vägen som man skall gå.

Anf. 13 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Också jag tycker att den information som vi fick från Skåne län var väldigt intressant. Det är där naturligtvis fråga om en mycket mer intim samverkan än i dag, och detta måste utredas vidare.

Carl Fredrik Graf pläderar för att det är kronofogdemyndigheten som har kompetensen, och det är riktigt. Det är också just därför som vi öppnar möjligheten för att kronofogdemyndigheten skall sköta den praktiska delen av skatteackordet. Det blir ett både-och. Vi utnyttjar skattemyndighetens tidigare information och dess kännedom om totalbilden, samtidigt som vi ger kronofogdemyndigheten möjligheter att svara för genomförandet.

Carl Fredrik Graf funderar vidare över motsättningen mellan å ena sidan den traditionella vägen genom domstolsväsendet fram till ett prejudikat och å andra sidan den uppsnabbade vägen. Detta är ju inte nytt, Carl Fredrik Graf. Vi har redan i dag den uppdelningen, och såvitt jag vet har det inte ställt till några bekymmer. Det har fungerat ganska bra, och det finns all anledning att tro att det skall fungera bra också i fortsättningen.

Jag skulle dessutom gärna vilja be Carl Fredrik Graf att utveckla hur moderaterna egentligen står när det gäller det utvidgade förhandsbeskedet. Är det er motion eller er reservation som gäller? Det vore bra om ni skingrade dimmorna.

Anf. 14 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Det är reservationen som gäller.

Jag vill till slut bara på nytt ställa en fråga till Lars Hedfors om förhandsbeskedet. Tycker Lars Hedfors verkligen att det är rimligt att centralmyndigheten skall kunna peka ut en enskild? Det kan finnas kanske hundra enskilda som har exakt likadana ärenden. Man pekar ut en enskild som skall behöva ställa upp i en rättsprocess syftande till att klarlägga rättsläget i en fråga, utan att denne kan inlägga sitt veto mot detta. Vederbörande kan naturligtvis ha en del att vinna på det men vill kanske inte vara med i den här processen.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag kommer så till kostnadsaspekten i förslaget. Det har redogjorts för att den enskilde skall kunna få ersättningar för vissa kostnader, men det finns ingen garanti för att dessa kostnader skall ersättas fullt ut. Det finns alltså två aspekter på detta. För det första tvingas den enskilde in i en process i första hand för klarläggande av lagstiftningen – det är inte den enskildes fall som har den stora betydelsen – och för det andra har vi en kostnadsaspekt.

Jag tycker att Lars Hedfors kunde ha belyst dessa två saker litet bättre.

Anf. 15 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Jag tror för min del inte att det kommer att bli något större problem för den enskilde att acceptera att komma in i den här processen. Han får ersättning för de utgifter som han har, och han medverkar i en uppsnabbning av sin egen process. Den stora fördelen för den enskilde måste väl vara att han får ett snabbare besked. Att beskeden skall snabbas upp är något som moderater tidigare intensivt har efterlyst.

Den stora fördelen är att detta ökar rättssäkerheten för enskilda människor. Man får en likformig behandling av alla människor oavsett om de bor i Halland eller i Norrbotten, och det är något av det viktigaste som man kan få till stånd ur rättssäkerhetssynpunkt.

Jag tror alltså för min del att det handlar om en utökning av rättssäkerheten. Det är bara att beklaga att moderaterna inte är med på denna utvidgning.

Anf. 16 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära någon replik, men när jag hörde Lars Hedfors säga att det är skattemyndigheten som har totalbilden över gäldenärens ekonomiska situation blev jag väldigt konfunderad. Jag har arbetat en del med ekonomisk rehabilitering och skuldsanering, och jag har då jobbat både med skattemyndigheter och med kronofogdar.

Det är faktiskt hos kronofogden som totalbilden finns. Såvitt jag vet känner skattemyndigheten inte till ett enda enskilt mål som ligger på en gäldenär. Det är ju kronofogden som har den samlade bilden. Det är möjligt att skattemyndigheterna får en samlad bild när det gäller själva skatterna, men även där har enligt min uppfattning kronofogden faktiskt ibland en bättre och snabbare tillgång till informationen.

Jag vill fråga Lars Hedfors: När får skattemyndigheten reda på samtliga enskilda mål som ligger på en gäldenär? I en situation där man skall bedöma ett ackord är det gäldenärens totala ekonomiska situation med samtliga skulder som skall bedömas, inte bara skattesituationen och eventuell skatteskuld.

Anf. 17 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Skattemyndigheten har naturligtvis uppgifter om en mycket stor del av den enskildes ekonomiska situation, eftersom man där har behandlat vederbörandes deklarationer o.d. Men jag sade inte bara det utan också att skattemyndigheten kommer in på ett tidigare stadium

och att det är ett viktigt argument för att lägga ansvaret på skattemyndigheten.

Det är uppenbarligen så att också Per Rosengren tycker det. Annars hade han reserverat sig. Jag förstår därför inte varför han argumenterar i den här saken. Han har ju accepterat förslaget.

Jag skulle också vilja kommentera en sak som Per Rosengren tog upp i sitt anförande. Han oroade sig för kvarskatteinbetalningarna. Det kan vara bra att detta kommer till kammarens protokoll. Det skulle bli svårigheter för skattemyndigheterna att få in skatterna. Om Per Rosengren hade läst dagspressen litet noggrannare i går, skulle han ha funnit en liten artikel om just detta. Enligt den var skattemyndigheterna positivt överraskade över att det hade kommit in så pass mycket som det hade gjort.

Samtidigt sade man att man hade fått skicka ut 250 000 påminnelser, vilket låter väldigt mycket. Men detta skall sättas i relation till hur många som skickades ut förra året, under de gamla förhållandena, nämligen 240 000. Detta fick avdelningsdirektören Elisabeth Lundberg på Riksskatteverket att tycka att resultatet var mycket bra.

Anf. 18 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Ja, det kan vara så i nuvarande situation, då man har tid fram till april på sig för att betala. Den nya situation som uppkommer när man skall betala senast den 1 december är dock ännu inte på något sätt utvärderad. Jag tror alltså att man skall ta denna information med viss försiktighet.

Vad återigen gäller skattemyndigheten vill jag säga att denna inte kommer in tidigare. Om en person blir restförd, går ärendet direkt till kronofogden för indrivning.

Sedan är det kronofogdemyndigheten som kontrollerar när pengarna kommer in. Det är den som tar över ansvaret med automatik från skattemyndigheten. Skattemyndigheten har inte en aning när man bedömer detta hur skuldsituationen är, framför allt hur mycket som är obetalda räntor osv. Det får skattemyndigheten gå till kronofogdemyndigheten och inhämta. I varenda e-mål måste skattemyndigheten i en ackordssituation inhämta den informationen från kronofogdemyndigheten. Slutligen blir den här processen mycket mer saktfärdig genom att man föreslår det som Lars Hedfors gör.

Det intressanta är också att jag i ett särskilt yttrande poängterat att jag ställer upp på resonemanget i reservation 2. Eftersom det i dag sitter en kommitté som bl.a. skall titta på den här frågan, Förmånsrättskommittén, som kommer med ett betänkande i september, väljer jag att inte reservera mig utan avvaktar den. Men min grundläggande uppfattning är precis den som står i reservation 2. Det tycker jag borde framgå av mitt anförande.

Anf. 19 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Med den argumentationen är det utomordentligt egenomligt att inte Per Rosengren har skrivit under reservation 2. Han är ju alldeles tvärsäker på att reservanterna har rätt, och det tycker inte jag.

Skattemyndigheterna får in deklARATIONERNA och granskar dem. De får därigenom en klar bild av den skattskyldiges situation. Det är väl ganska

*Fel! Okänt
växelargument.*

självklart att det är på det viset. Dessutom undviker man onödigt dubbelarbete. Fördelarna är fler än en.

Detta är inte någonting som jag har hittat på själv. I varje fall de allra flesta av remissinstanserna som yttrat sig tycker så här. De tycker att det är bra. Riksskatteverket som har det övergripande organisatoriska ansvaret över både kronofogdemyndigheten och skattemyndigheten tycker så här. Det är inte något som jag står och hittar på.

De remissinstanserna väger förmodligen litet tyngre än vad Per Rosengren gör, så jag litar litet mer på dem. Dessutom, Per Rosengren, har lagutskottet accepterat detta. Det finns hur många auktoriteter som helst som ställer upp på det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 10 §.)

6 § Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Makedonien m.m.

Föredrogs
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU23
Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Makedonien m.m. (prop. 1997/98:135)

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 10 §.)

7 § Avtal med Ryssland om bekämpning av vissa fiskala brott

Föredrogs
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU22
Avtal med Ryssland om bekämpning av vissa fiskala brott (prop. 1997/98:132)

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 10 §.)

*Vissa frågor om
kompetensutveckling*

8 § Vissa frågor om kompetensutveckling

Föredrogs
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1997/98:AU9
Vissa frågor om kompetensutveckling

Anf. 20 KENT OLSSON (m):

Herr talman! I detta betänkande behandlas motioner från allmänna motionstiden 1996 och 1997. Den moderata partimotionen om personliga utbildningskonton är redan från motionstiden 1996. Trots att ett och ett halvt år gått sedan motionen inlämnades har majoriteten inget svar på

motionen utan hänvisar till den arbetsgrupp som arbetar med frågorna. Det är så typiskt för den här regeringen; den fattar inga beslut.

Regeringen lägger inte fram några propositioner om viktiga frågor utan hänskjuter dem till framtiden. Ändå är detta kanske en av Sveriges viktigaste framtidsfrågor. Utbildning och kompetensutveckling är av avgörande betydelse för hur svenskt arbetsliv skall kunna klara sin konkurrenskraft i framtiden.

Låt oss till att börja med konstatera att utbildning är lönsam både för individer och för samhället. Arbetslösheten är också störst för dem med låg utbildning och minskar generellt sett ju högre utbildning man har.

För att starta i grunden är det viktigt med en skola som ger bra utbildning och väcker intresse för utbildning hos elever. Det är viktigt att vi har bra fortbildade och kompetensutbildade lärare, och det är viktigt att vi får de duktiga studenterna att välja läraryrket.

Som vi moderater påpekar i vår reservation understryks betydelsen av en ny syn på kompetensutvecklingen av det mycket dåliga resultat som uppnåtts av arbetsmarknadsutbildningen. Arbetsmarknadsutbildningen har trots den stora omfattningen inte kunnat tillgodose det behov som näringslivet har. Flaskhalsar uppstår inom alltfler områden i näringslivet. Detta är mycket anmärkningsvärt, herr talman.

Arbetsmarknadsutbildningen måste läggas om och inriktas på att utbilda till jobb och inte en ny a-kasseperiod. Kvalitet måste komma före kvantitet. På en snabbt föränderlig arbetsmarknad kommer i framtiden alla att behöva komplettera sina kunskaper många gånger i livet. En person kan i perioder av arbetslöshet komplettera sina kunskaper för att kunna ha bättre möjligheter att få ett jobb i framtiden.

Men även andra än arbetslösa behöver kompetensutveckling och nya kunskaper. Vi kan också konstatera att arbetsgivarnas och företagens krav på kompetens ökar liksom att det kommer att vara brist på arbetskraft med högskoleutbildning, framför allt inom områden med naturvetenskaplig och teknisk inriktning men även inom andra områden. Vi kommer också att ha ett behov av en utökad lärlingsutbildning och en kvalificerad yrkesutbildning, där vi behöver öka antalet platser högst väsentligt.

Låt oss också konstatera att 80 % av dagens teknik och jobb kommer att ersättas av ny teknik och förändrade arbeten inom 10–20 år. Denna snabba förändring av yrkeslivet ger behov av en kontinuerlig utbildning. Vi moderater förordar att ett system för kompetensutveckling införs som tar sikte på att skapa förutsättningar för en kontinuerlig vidareutveckling av kunnande så att arbetslöshet till följd av otillräckliga kunskaper inte skall behöva inträffa.

För en finansiering av denna utbildning vid sidan av ungdomsutbildningen i skola och på universitet och den utbildning som också sker i stor omfattning hos arbetsgivare, vilket man inte skall glömma av, bör man bygga upp personliga utbildningskonton gemensamt finansierade av den enskilde och arbetsgivarna. Den enskilde skall medges skattebefrielse för de avsatta medlen. Även arbetsgivarna skall naturligtvis ha rätt att skattefritt avsätta lika mycket som den enskilde själv bidrar med. Över dessa utbildningskonton skall naturligtvis inte facket eller de fackliga organisationerna ha något som helst inflytande. Det är ett konto som den enskilde individen har.

Prot. 1997/98:95

23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag skall vända mig till Kristina Zakrisson. När man läser i slutet av betänkandet på s. 7 står följande innovation som är citerat från det extra sysselsättningsmötet i Luxemburg: "Varje medlemsstat har vidare åtagit sig att granska de hinder," – och nu kommer det – "särskilt skattemässiga, som kan stå i vägen för en investering i mänskliga resurser, och staterna kommer i förekommande fall att planera skattemässiga eller andra incitament för ökad utbildning inom företagen."

De skattemässiga hinder som finns kommer man att ta bort. Det vore intressant att höra Kristina Zakrisson ta upp den frågan. Det är inte ofta som man från socialdemokratisk sida medger att det finns skattemässiga hinder. Men eftersom det till på köpet tas upp i majoritetstexten i betänkandet kan man som moderat både bli angenämt överraskad och en aning förvånad. Vi får väl se om den förvåningen består speciellt länge.

Som jag tidigare sade i inledningen av mitt anförande är regeringen inte speciellt snabb. Vi väckte motionen för ett och ett halvt år sedan. Den är inte besvarad förrän nu. Som utskottets motivering för att det inte kan biträda motionen sägs bl.a. att man nyligen har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att främja kompetensutveckling i arbetslivet. Det står att man *nyligen* har tillsatt en arbetsgrupp med denna uppgift. Det borde ha skett för väsentligt längre tid sedan än vad man har gjort. Det sägs också att gruppens arbete så småningom skall vara slutfört.

Jag skulle vilja fråga majoritetens företrädare: När kommer det någonting? När kommer det en proposition? Är det kanske så att ni förväntar er att en borgerlig regering så småningom skall komma med en proposition i detta ämne? Jag kan garantera att vi inte kommer att vänta så länge som ni har gjort. Vi ser kompetensutveckling i arbetslivet som en viktig fråga.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 21 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Det är så sällan jag får möjlighet att hålla med om något som Kent Olsson sagt att jag vill passa på tillfället, eftersom det nu har uppenbarat sig. Kent Olsson sade att kompetensutveckling och kompetensfrågor är bland Sveriges viktigaste framtidsfrågor. Det uttalandet kan jag till fullo instämma i.

Flexibilitet och kompetens är två nyckelbegrepp inom arbetslivet. De förekommer också alltmer inom den arbetsmarknadspolitiska debatten. Kompetens är utan tvekan en mycket viktig konkurrensfaktor. Jag är övertygad om att det kommer att bli en allt betydelsefullare konkurrensfaktor. Det är till stor del med kompetens som man kan hävda sig i konkurrensen.

Vi ser att man på framgångsrika företag och i framgångsrika branscher många gånger har satt just kompetensfrågor och kompetensutveckling i centrum. Man har hittat modeller på företagsnivå eller branschnivå där arbetsgivarna och de anställda gemensamt har hittat modeller och system för en fortlöpande kompetensutveckling.

Det är viktigt att hela arbetsmarknaden omfattas av ett system med kontinuerlig kompetensutveckling. Det är inte minst viktigt att det också kommer den offentliga sektorn och dem som är anställda där till del.

Jag tycker att det är bra att den arbetsgrupp som Kent Olsson talade om har kommit till, där arbetsmarknadens parter och staten tillsammans

resonerar och försöker hitta ett system. Man kan alltid vara otålig över takten, men arbetsgruppen har i alla fall kommit till stånd. Jag är övertygad om att ett hållbart system för kontinuerlig kompetensutveckling måste bygga på de tre parternas medverkan på ett eller annat sätt. Det handlar alltså om de anställda, arbetsgivarna och staten.

I den modell som vi från Centerpartiets sida har pläderat för och som redovisas i reservation nr 2 förespråkar vi ett system med kompetenskonton som bygger på att den enskilde och arbetsgivaren avsätter medel och att staten bidrar med att göra de avsättningarna skattemässigt gynnade. På det sättet får vi en trepartssamverkan.

Det finns också anledning att säga att det inte handlar enbart om ekonomiska resurser. Det är viktigt att samhället tittar på detta. Det handlar om andra regelverk som också kan behöva ses över för att ge bättre incitament för kompetensutvecklingen.

Ett exempel är de bokförings- och redovisningsregler som finns. Ett företag som väljer att investera i kompetensutveckling hos sin personal måste redovisa det som en kostnad som belastar resultaträkningen. Ett företag som i stället investerar i maskiner kan redovisa det som en tillgång i sin balansräkning. Det är ett exempel. Det finns många fler där vi behöver se över regelsystemen för att ge de rätta incitamenten för att brett i arbetslivet satsa på kompetensutveckling.

Med den korta motiveringen, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 22 SIRI DANNAEUS (fp):

Herr talman! Arbetslösheten är landets största problem. Sysselsättningsgraden är den lägsta i modern tid. Jag tror att vi alla är överens om att utbildning spelar en nyckelroll i kampen mot den höga arbetslösheten och den låga sysselsättningen.

Låg utbildning ökar risken för arbetslöshet. Vi kan konstatera att NUTEK, SCB och även OECD uttalar att personer som enbart har grundskola, men även de som har allmän gymnasial utbildning, löper stor risk att bli arbetslösa i framtiden. De som nu skaffar sig gymnasiekompetens i kunskapslyftet – det är över 100 000 människor – måste därför ges möjlighet att fullfölja sin utbildning. Gymnasiekompetens ger i sig inget arbete. Däremot kommer efterfrågan på högskoleutbildad arbetskraft att öka. Det gäller även personer med ganska kort högskoleutbildning. Det är därför ytterst beklagligt att inget förslag kommit från regeringshåll i den här frågan.

Herr talman! Vi har nu goda förutsättningar med våra nya högskolor och den nya IT-tekniken att erbjuda utbildningar på många platser i vårt avlånga land. När det gäller den högre utbildningen har Sverige halkat efter i jämförelse med övriga OECD-länder. Vi har en relativt låg andel examinerade från längre eftergymnasiala utbildningar. Det krävs därför en omfattande kompetensuppbyggnad hos stora delar av arbetskraften för att säkra Sveriges möjligheter till bättre ekonomisk tillväxt och minskad arbetslöshet.

Folkpartiet tycker därför att det krävs en komplettering till det nuvarande utbildningssystemet. Sverige har de senaste åren gjort stora utbildningssatsningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiken, och det är naturligtvis bra. Men det räcker inte. Det är livsviktigt att också den del av

***Fel! Okänt
växelargument.***

arbetskraften som har jobb har möjlighet att utbilda sig vidare. Då kan man kanske tycka att detta borde ske inom företagen och vara arbetsgi-
varfinansierat. Men det är allt annat än säkert att arbetstagaren får det han
eller hon efterfrågar eller ens ser någon framtid just inom den verksam-
heten.

Vi i Folkpartiet har därför försökt hitta ett system där den enskilde in-
dividen ges makt över sin egen kompetenshöjning. Människor som är
mitt i livet märker kanske att de vill pröva något annat, att skolkunskap-
erna inte räcker eller att de vill byta jobb eller kanske t.o.m. starta eget
företag. Det är de möjligheterna vi vill ge i vårt förslag. Förslaget skall
inte ersätta de åtgärder som i dag finns i arbetsmarknadspolitiken utan
komplettera dem.

Herr talman! Så till vårt förslag. Vi föreslår ett utvecklingskonto som
kan ses som ett pensions- och utvecklingssparande. Det skall skattemäss-
igt fungera på samma sätt som de frivilliga pensionsförsäkringarna gör i
dag, dvs. vara avdragsgillt. Men vi vill höja nivån från ett halvt till ett
basbelopp.

Det tar naturligtvis tid att spara ihop pengar så att det räcker till ett el-
ler två års studier. Vi vill därför också öppna möjligheten att låna av den
egna pensionen, men högst en tredjedel av det man betalat in till ATP-
systemet. Lånet av pensionspengarna skall man sedan kunna betala till-
baka.

Arbetsgivare skall också få möjlighet att betala in ett begränsat belopp
till utvecklingskontot. Beloppet skulle kunna vara befriat från arbetsgi-
varavgifter.

Alla medborgare mellan 30 och 55 år skall omfattas av denna möjlig-
het till en kompetenshöjande utbildning som man själv helt och hållet
bestämmer över.

Det kan tyckas hårt att behöva spara lång tid eller pantsätta ett pens-
ionsår, men det egna ansvaret kommer också att innebära att man noga
prövar sina idéer innan man påbörjar en utbildning eller förverkligar sin
företagsidé.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall till vår reservation nr 3.
(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade på förslag av förste vice talmannen att ajournera
förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Anf. 23 TALMANNEN:

Frågor besvaras i dag av statsrådet Thage G Peterson, utrikesminister Lena Hjelm-Wallén, utbildningsminister Carl Tham, kommunikationsminister Ines Uusmann, kulturminister Marita Ulvskog, näringsminister Anders Sundström och statsrådet Leif Pagrotsky. Statsrådet Peterson besvarar frågor av allmänpolitisk karaktär. Övriga statsråd besvarar frågor inom vars och ens ansvarsområde.

Frågestund

Exportregler för strategiska produkter

Anf. 24 PER BILL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Leif Pagrotsky. I Linköping finns ett litet duktigt IT-företag som sysslar med mjukvara till Internet. Sedan sex månader tillbaka har det här företaget, Idonex, ett jätteproblem. De kan nämligen inte få besked om de får exportera sin mest avancerade mjukvara. Det beror på att myndigheterna inte ger några klara besked om vad som gäller.

Min fråga till statsrådet är: Hur kommer det sig att regeringen och svenska myndigheter lägger krokben för små IT-företag, som t.ex. Idonex, genom att inte klargöra vilka regler som gäller, vad som är olagligt och vad som är lagligt?

Anf. 25 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Som Per Bill vet är det svårt för mig att berätta detaljer om enskilda ärenden. Jag skall beskriva den allmänna ram vi arbetar inom i den här frågan.

Vi har inte bara internationella överenskommelser om handel med krigsmateriel utan också när det gäller andra strategiska produkter. Dessa frågor handläggs av en särskild myndighet. I de internationella överenskommelserna ingår avancerade program för kryptering. Det innebär att för att exportera sådana – dvs. inte för att sälja i Sverige utan för att exportera – behöver man ett tillstånd. Sådana tillstånd ger man ibland enligt de riktlinjer som gäller, men man ger dem inte till folk som vill skänka bort dem till vem som helst alldeles gratis.

Dessa regler är ganska tydliga, men i det enskilda fallet kan de ge gränsdragningsproblem. Det handlar om en avvägning mellan internationell brottsbekämpning, som jag vet att Per Bill och hans parti känner starkt för, och fri handel och utveckling av IT-branschen. Det är en gemensam internationell fråga som vi diskuterar tillsammans med andra länder.

Anf. 26 TALMANNEN:

Jag förstår att Per Bill använde exemplet som bakgrund till en principiell diskussion.

Anf. 27 PER BILL (m):

Fru talman! Absolut, jag förstår att statsrådet inte kan prata om ett enskilt företag. Men låt mig säga att motsvarande företag i Finland, en kon-

kurrent, just har fått finska presidentens exportpris. De använder sig av exakt samma typer av krypto som svenska småföretag gör. Därför hoppas jag att statsrådet tillsammans med oss här i riksdagen kan klargöra vilka regler som gäller och vilka som inte gäller.

Anf. 28 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Även svenska företag är framgångsrika i att exportera krypto. Det är en myt att det är förbjudet och att det inte förekommer. Jag har själv besökt ett kryptoföretags monter på datamässan i Hannover. Det var ett framgångsrikt företag med starkt självförtroende som klarar av detta inom ramen för lagen. Det gör de utan att klaga, och de hade inga problem att framföra till mig. Att bilden är så entydigt nattsvart och problemfylld som Per Bill beskriver stämmer inte.

Finland och Sverige har samma politik och följer samma regler. Att ett företag som får nej i Sverige kan få ja i Finland har jag aldrig kunnat se i verkligheten. Det har jag faktiskt efterforskat.

En annan sak är att detta är ett politikområde stätt i utveckling och förändring. Det pågår en översyn av den här politiken. Vi har ett betänkande ute på remiss. Vi kommer kanske att göra ändringar, men det gör vi med respekt för våra internationella överenskommelser. Vi är ju ett land som kräver respekt av andra för vad vi gör upp på vapensidan och när det gäller andra strategiska produkter. Vi tänker leva upp till det i den här frågan också.

Anf. 29 PER BILL (m):

Fru talman! Jag tolkar statsrådets besked så att vi skall försöka att så fort som möjligt reda ut vad som är lagligt och vad som är olagligt. Sex månaders väntan för ett litet IT-företag i en bransch som rör sig så fort är en väldigt lång tid, och det är mycket kostsamt.

Anf. 30 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Reglerna är inte så konstiga och otydliga. Det är inte så att väntetiderna skulle vara så långa därför att detta är så svårt. Det kan finns enskilda konkreta beslutsärenden som innehåller väldigt svåra gränsdragningsproblem och tar en smula mer tid, men det normala är att detta går ganska enkelt. Ett och annat prejudicerande fall av ny karaktär kan ibland ta mer tid, men det normala är absolut inte att det går till på det här sättet. Det bevisas av att det finns företag som är framgångsrika att exportera detta. Tillstånd kan ges, och tillstånd ges. Men det ges inte alltid, och det är inte fritt fram. Det krävs, precis som när det gäller andra strategiska produkter, ett tillståndsförfarande.

Förintelsen

Anf. 31 VIOLA FURUBJELKE (s):

Fru talman! Jag riktar min fråga till statsrådet Thage G Peterson. I regeringens projekt att sprida kunskap om Förintelsen har ambitionen ökat till att också försöka förmå andra länder att följa det svenska exemplet. Jag har erfarit i pressen att regeringen avser att ha en internationell konferens, eller åtminstone en konferens med intressenter från andra länder, i

början på maj i syfte att sprida det här projektet vidare. Kan statsrådet Peterson berätta litet mer om det? Berätta också vilka förväntningar man har på att ett sådant projekt skall kunna få spridning!

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 32 Statsrådet THAGE G PETERSON (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Viola Furubjelke säger i sin fråga att det kommer att bli ett Stockholmsmöte om internationellt samarbete om Förintelsen. Det mötet kommer att hållas torsdagen den 7 maj. Temat är hur vi internationellt kan samarbeta för att motarbeta vår tids historielöshet och okunskap.

Som alla vet kontaktade statsminister Göran Persson i januari i år USA:s president och Storbritanniens premiärminister för att undersöka intresset för ett internationellt samarbete. Det blev två mycket positiva svar.

Resultatet av denna kontakt är alltså Stockholmskonferensen. Den kommer att inledas med ett seminarium där statsministern medverkar samt talare från USA:s och Storbritanniens regeringar. Dessutom kommer den internationellt kände Förintelsekännaren professor Yehuda Bauer från Yad Vashem-institutet i Israel att medverka. På eftermiddagen är det planerat att det skall vara enskilda överläggningar mellan de tre delegationerna, dvs. Sveriges, USA:s och Storbritanniens delegationer.

Vi arbetar nu med dagordningen i fullt samförstånd med de andra två länderna. Det är min och regeringens förhoppning att det skall bilda underlag för ett framgångsrikt samarbete så att vi kan sprida en gemensam information om denna dystra tid i Europas historia.

Förhandling om stängningen av Barsebäck

Anf. 33 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag har en fråga som kan rikta sig såväl till statsrådet Peterson som till statsrådet Sundström. Vi får väl se vem av herrarna som väljer att svara.

Det pågår ju förhandlingar med anledning av riksdagens majoritetsbeslut att avveckla kärnkraften. Enligt uppgifter i pressen är det vissa partier som har blivit förhandsinformerade om de pågående förhandlingarna med Sydkraft. Det gäller alltså inte alla partier.

Med tanke på att en avveckling av kärnkraften kommer att leda till stora statsfinansiella kostnader vill jag fråga om det inte finns skäl för att regeringen snabbt kallar till partiöverläggningar med riksdagens samtliga partier med anledning av den här frågan.

Anf. 34 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Den förhandling som nu pågår med Sydkraft om stängningen av Barsebäck är en förhandling som bl.a. har föregåtts av ett principbeslut i riksdagen om en ny energipolitik. Det har följts upp av en särskild lagstiftning i riksdagen som gett regeringen fullmakt att genomföra stängningen. Besluten om lagarna har prövats i Lagrådet. De förslag som har lagts fram för riksdagen har föregåtts av remissbehandling. Det är ett mycket väl förankrat beslut av Sveriges riksdag som regeringen nu är på väg att genomföra.

Anf. 35 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Gällande budgetlag föreskriver att i den mån ett ramanslag – i det här fallet 1 miljon kronor, en i sammanhanget löjväckande låg siffra – överskrides åligger det regeringen att gå till riksdagen och efterhöra om denna kan acceptera ett överskridande av ramanslaget. Det torde utan tvivel bli nödvändigt i det här fallet. Med anledning därav kan jag inte acceptera och nöja mig med statsrådet Sundströms besvarande av frågan.

Anf. 36 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Det är riktigt att vi har begärt ett bemyndigande att klara inlösenkostnaden för Barsebäcksreaktorn. Detta upplever Moderaterna som väldigt uppseendeväckande. Då bör riksdagen komma ihåg att när Moderaterna satt i regeringen mellan 1991 och 1994 lade den dåvarande regeringen fram en proposition på 17 sidor som innehöll en begäran om ett bemyndigande till den dåvarande regeringen att sälja 34 statliga företag. Det var ett bemyndigande att sälja stora delar av den statliga förmögenheten. Detta föregicks inte av någon utredning – ingen remissbehandling, ingen offentlig utredning av något slag, inga lagrådsremisser, ingenting. Det var bara 17 enkla sidor.

Här finns ett beslut som föregåtts av en folkomröstning, en stor parlamentarisk utredning, två propositioner i riksdagen samt två lagrådsremisser och som slutar i ett bemyndigande att få stänga en reaktor i Barsebäck. *Det* upprörs Moderaterna av. Men att själva begära ett bemyndigande att sälja samtliga svenska statliga företag var inget problem. Vari ligger logiken?

Anf. 37 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Det var ju inget direkt svar på den fråga jag ställde. När det gäller de 34 statliga företagen var tanken att de vart för sig skulle ha tagits upp till beslut i riksdagen, även om bemyndigandet avsåg *avsikten* att sälja ut dem.

Frågan kvarstår, Anders Sundström: Varför anser sig regeringen kunna överskrida den summa på 1 miljon som är upptagen – och som kommer att bli åtskilliga miljarder – utan att ha den ringaste precision i frågan? Det är att nonchalera riksdagen.

Anf. 38 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag förstår, Henrik Järrel, att jämförelsen känns plågsam och besvärlig. Den är dock i högsta grad relevant. Det är inte ovanligt att regeringen får riksdagens bemyndigande att göra saker som förberetts ordentligt i riksdagen. I det här fallet har beslutet, stängningen av Barsebäcksreaktorerna, föregåtts av en mycket omfattande utredning, ett lagrådsremissarbete och en utskottsbehandling. Det omfattar ett belopp som är långt mindre än det belopp som Henrik Järrel begärde och fick riksdagens bemyndigande om.

Henrik Järrel har också fel då han säger att detta bemyndigande inte gav den dåvarande regeringen rätt att sälja de gemensamma tillgångarna. Det var precis ett sådant bemyndigande.

Anf. 39 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till utrikesministern.

Det pågår nu en skrämmande svältkatastrof i sydöstra Sudan. Det handlar om hundratusentals människor. Det handlar om barn som dör som flugor. Samtidigt tycks FN stå handfallet inför detta på grund av den sudanesiska regeringen och dess ovilja att låta hjälpsändningarna att komma fram. Det råder missväxt, torka och framför allt brist på mat, samtidigt som det pågår ett inbördeskrig i området.

Jag vet att Sverige nu har givit 17 miljoner kronor på begäran från FN, men vad kan Sverige göra mer? Det är verkligen svårt att se detta i våra medier, inte minst TV – alla dessa svältande och döende barn och denna handfallenhet inför detta enorma problem. Vad gör den svenska regeringen nu?

Anf. 40 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det är en mycket allvarlig svältsituation i Sudan. Det har varit naturligt för den svenska regeringen att svara på FN-appellen. Här har vi givit 17 miljoner till sådana saker som har med direkt överlevnad att göra – vatten, sanitet, flygtransporter, tält, utsäde och liknande. Vi har dock givit mer än så; hittills i år handlar det om 30 miljoner. Vi har alltså gått fram även längs andra vägar. Enskilda organisationer är viktiga i det här sammanhanget.

Vi kommer att fortsätta att på detta sätt materiellt stödja den världsvida insats som nu görs i Sudan för att klara människors överlevnad. Men vi kommer också att göra insatser bilateralt. Statssekreterare Mats Karlsson kommer inom kort att resa till Khartoum, och det som står i fokus för hans uppdrag från den svenska regeringen är framför allt att öppna ytterligare möjligheter för hjälpsändningarna att komma in.

Anf. 41 PER LAGER (mp):

Fru talman! Det låter intressant att den svenska regeringen handlar på det här viset bilateralt. Jag förmodar dock att man också genom FN hela tiden försöker med påtryckningar just för att öppna vägarna in till dessa områden, framför allt att få lov att komma fram med flygtransporter med den här akuta hjälpinsatsen. Det gäller framför allt att ge människor en chans att överleva; sedan har vi allt det andra med torkan, utsädet och allting annat som behövs.

Just nu härjar dessutom stora och våldsamma gräsbränder. Situationen förvärras därför alltmer. Det är alltså inte bara bilaterala insatser som är vällovliga, utan också att Sverige genom FN och säkerhetsrådet pressar på för att öppna vägarna in till det här området.

Anf. 42 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det här handlar inte bara om naturens katastrofer. Per Lager nämnde här både bränder och torka och annat elände. Människorna hjälper också ganska effektivt till att göra situationen så omöjlig som den nu är genom den väpnade konflikt som råder i Sudan. Det här drabbar en mängd oskyldiga människor.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det är självklart att FN gör stora insatser för att öppna flygplatser och öppna korridorer för att få in hjälpsändningar. Det har dock inte lyckats särskilt väl än, och därför vill vi också hjälpa till med detta bilateralt.

Stockholms skärgård

Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! I syfte att upprätthålla en levande skärgård har regeringen uppdragit åt Länsstyrelsen i Stockholms län att tillsammans med berörda statliga förvaltningar pröva olika insatser som leder till fortsatt utveckling av statliga verksamheter i Stockholms skärgård. Länsstyrelsen har lämnat en del lägesrapporter och senast den 8 april tillskrivit regeringen.

Sjöfartsverket beslutade redan sommaren 1997 att lägga ned Söderarms sjöräddningsstation och dra in utkiken på Landsort och Sandhamn. Länsstyrelsen vill nu få en chans att utreda förutsättningarna att utlokalisera en del av Sjöfartsverkets trafikinformationscentraler från Stockholm och Södertälje till Sandhamn och Landsort. Därför har man tillskrivit regeringen och föreslagit ett moratorium som innebär att Sjöfartsverket inte skall vidta några åtgärder förrän länsstyrelsen har fått den här chansen. Moratoriet bör gälla till den 31 december i år.

Min fråga till Thage G Peterson är om regeringens svar till landshövding Ulf Adelsohn blir ja, dvs. att man tillstyrker det begärda moratoriet och därmed ger Stockholms skärgård en chans.

Anf. 44 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Eftersom uppdraget till Adelsohn har utfärdats av mig vill jag bara kort säga att hans förslag nu bereds, tillsammans med förslag från flera av skärgårdskommunerna och Stockholms läns landsting.

Jag vill också passa på att säga att regeringen i dag har fattat beslut på ett antal för landsbygden viktiga områden. Dels har vi gett Glesbygdverket i uppdrag att tillsammans med NUTEK utarbeta ett åtgärdsprogram för att främja utvecklingen av kunskapsintensiv produktion i landsbygd och skärgård. Dels har vi gett Konsumentverket i uppdrag att i samråd med Glesbygdverket utveckla och upprätthålla en databas med uppgift om hushållens tillgång till service. Dels har vi gett ett driftsbidrag på ½ miljon kronor till Skärgårdarnas riksförbund för att man skall komma i gång med verksamhet. Dels har vi gett ½ miljon kronor till Konsumentverket för att initiera och driva projekt med samordnad varudistribution.

Regeringen tar allvarligt på de här frågorna. Adelsohns insats tillsammans med det arbete som görs i landsting och kommuner kommer så småningom att leda också till åtgärder från regeringens sida.

Anf. 45 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Anders Sundström räknade upp en hel del andra saker utan att svara på min fråga. Jag vore väldigt tacksam om vi kunde få svar på den här frågan. Det är inte så jättelång tid kvar till valet. Jag tror att många är mycket intresserade av var socialdemokraterna står i den här frågan. Är socialdemokraterna beredda att tillstyrka det här moratoriet för att Sjöfartsverket inte skall verkställa sina beslut, utan man skall få en chans att se om man kan samordna statliga insatser ute i skärgården?

Allt det andra Anders Sundström räknade upp är väl bra, men det var absolut inget svar på min fråga. Jag ger näringsministern ännu en chans att svara på min fråga. Kommer det ett svar på frågan om moratoriet före valet eller inte? Blir svaret ja?

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 46 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag kan lova åtgärder för Stockholms skärgård före valet. Det råder inget tvivel om den saken. Jag tycker att det är en viktig fråga.

Däremot är det, när det handlar om hur åtgärden skall se ut, viktigt för mig att den har effekt på lång sikt för Stockholms skärgård. Arbetsplatser och jobb skall kunna vara kvar under lång tid. Jag vill inte nu redovisa vilken typ av åtgärder som kommer. Där gör Adelson ett arbete som landshövding i Stockholms län, där gör också skärgårdskommunerna ett bra jobb och Stockholms läns landsting gör ett bra jobb. Jag tyckte att det var viktigt att för riksdagen få redovisa ett antal landsbygdsåtgärder som har väldigt bra träffbild också på Stockholms skärgård.

Sysselsättning genom små och medelstora företag

Anf. 47 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till näringsministern. Vi är många som förväntar oss ökad sysselsättning genom små och medelstora företag. Regeringen har tillsatt en småföretagardelegation som har kommit med en rad olika förenklingsförslag, särskilt för små företag. Min fråga till näringsministern är: Kommer de här förslagen på riksdagens bord så att vi kan ta ställning till dem i vår och därmed också ge ett besked till Sverige och till väljarna före valet?

Anf. 48 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Låt mig först säga att vi har en glädjande utveckling när det gäller sysselsättningen i den privata verksamheten och i de små företagen. Vi har en kraftig ökning av sysselsättningen, drygt 100 000 jobb har tillkommit i den privata sektorn sedan valet 1994. Det är någonting mycket positivt. Det är en ökning av sysselsättningen i det privata näringslivet med fyra procentenheter. Det är en skarp kontrast till perioden innan.

Riksdagen kommer att få ta ställning till ett antal förenklingsförslag som ligger i vårbudgeten och handlar om framför allt snabbare handläggningstider, enklare handläggning och bättre tullrutiner. Det finns i vårbudgeten.

Därutöver har regeringen i dag beslutat att satsa pengar på att bygga upp en databas för de små företagen med all den myndighetsinformation som finns och som måste komma de små företagen till del. Det har vi fattat beslut om i dag efter det att Småföretagardelegationen i början av veckan lade fram sitt betänkande om att man ville ha sådana åtgärder. Det tycker jag är snabbt agerat av regeringen.

Anf. 49 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag ber bara att få tacka för beskedet.

Frågestund

Anf. 50 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Anders Sundström får jobba hårt. Jag har också en fråga till näringsministern.

Ministern och jag har ett gemensamt intresse av att energiomställningen går bra. Då är det viktigt att statens stimulanser via bidrag upplevs som positiva. I mitt län, Gävleborg, är ansökningarna om vissa stöd tre gånger större än de medel som finns. Det upplevs naturligtvis inte som positivt.

Samtidigt åker regeringen land och rike runt till vissa kommuner och delar ut miljöpengar till bl.a. energiomställning och effektivisering ur en annan påse pengar. Det mesta har gått till större städer i södra och mellersta Sverige. Min fråga till ministern blir då: Vilken samordning finns det mellan de här medlen, och vilka regionalpolitiska hänsyn tas?

Anf. 51 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Får jag först säga att då det gäller fördelningen inom det lokala miljöprogrammet, som mycket riktigt till stor del används för energisatsningar, sker det en gemensam beredning i regeringen av alla dessa projekt. Vi får väga ihop detta när slutresultatet är klart. Men jag vill nog hävda att vi kommer att ha ett resultat som visar att det fördelas rätt jämnt över landet. Väldigt många energiprojekt finns utanför storstäderna, vill jag säga.

Den andra frågan handlade om möjligheterna att skjuta till mer resurser där vi har ansökningar som överstiger de anslag vi har. Där väntar jag på att det från energimyndigheten skall komma en begäran till regeringen om om disposition av medel. Regeringen har en fullmakt, ett bemyndigande, att göra förändringar av anslagen när det gäller just den frågan. När energimyndigheten bedömer att ramen är in-tecknad för ett visst anslag det här året kommer energimyndigheten till regeringen. Jag lovar samma snabba handläggning av det som av det ärende som berördes i den förra frågan.

Anf. 52 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Det är delvis positivt. Men den ekologiska omställningsfonden innehåller ju väldigt mycket pengar, 5,4 miljarder, som kanske blir 2 miljarder till. Jag funderar faktiskt litet grand på vilka regionalpolitiska hänsyn man tar. Det är mycket pengar, och hittills har det inte visat sig att man tar några regionalpolitiska hänsyn. Pengarna har gått till södra och mellersta Sverige i första hand. Det är väldigt viktigt att vi får en samordning mellan de här två stödformerna när det handlar om energifrågorna.

Anf. 53 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Men om man tittar på det totala belopp som hittills har fördelats och på de orter som har fått del av pengarna och ställer dem i relation till hur stor andel av befolkningen de har, så ser man att de här anslagen står i proportion till deras befolkning. Vi har en mycket god bild av hur dessa pengar fördelas regionalt över landet. Dessa miljö-satsningar

kommer, när vi väger ihop det samlade resultatet, att ha haft en sådan fördelning att hela landet fått del av de lokala satsningarna.

Prot. 1997/98:95
23 april

Filmfond

***Fel! Okänt
växelargument.***

Anf. 54 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till kulturministern som kanske också är en näringsfråga.

Miljöpartiet har tidigare motionerat om att en filmfond skall inrättas till stöd för kvalitetsproduktion. Vi tror att det skulle vara bra och medföra ökad mångfald och kvalitet i svensk TV. På kulturutskottets sammanträde i dag behandlades den här motionen. Då fick jag reda på att ett sådant här förslag finns utrett och att utredaren har föreslagit att 75 miljoner kronor skulle avsättas årligen under tre år. Sedan skulle detta utvärderas. Men förslaget har inte gått ut på remiss.

Nu är min fråga: Kommer förslaget att gå ut på remiss och, i sådana fall, när kommer förslaget att gå ut på remiss?

Anf. 55 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Ewa Larsson säger. Vi tillsatte förra året en utredare, Leif Furhammar, som på regeringens uppdrag studerade frågan hur man skall kunna öka kvalitetsproduktionen för television. Han kom med ett förslag som innebar att man tre år skulle pröva en filmfond som skulle kunna utnyttjas för kvalitetsproduktion att sändas i marksända TV-kanaler.

Vi har ännu inte fattat beslut om remissbehandling eller icke av detta förslag. Däremot har vi valt att redan genomföra ett liknande förslag som i praktiken börjar gälla från den 1 juli i år. Det är de 75 miljoner kronor som går till en kvalitetsfond, kan vi kalla det, för *public service*-televisionen. Det sägs också tydligt i vårbudgeten att det är fria producenter och fria filmare som i betydande grad skall ha del av dessa pengar. Det handlar alltså inte om något treårigt anslag, utan det är en kvalitetsproduktion med 75 miljoner kronor årligen som riksdagen har att ta ställning till redan i vårbudgeten.

Anf. 56 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Kulturministern menar att jag ur den fonden kan söka för att sälja min produktion till andra bolag än till Sveriges television? Är det så?

Anf. 57 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Nej. Som jag sade handlar det om en kvalitetsfond avsedd för *public service*. Det är självklart att det inte går att ta ut licens för *public service* och sedan använda de pengarna till de kommersiella TV-företagen. Vi har redan startat detta i en permanent form för *public service*. Vi kommer att återkomma när det gäller Leif Furhammars förslag som rör en kombination av *public service* och de kommersiella TV-företagen.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 58 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag har noterat att regeringen avser att göra en satsning på handelsbefrämjande åtgärder med Latinamerika. Det låter alldeles utmärkt. Nu är frågan om regeringen tänker satsa på hela Latinamerika eller om UD är beredd att ta konsekvensen av detta och prioritera vissa områden. Jag kan inte bedöma vilka länder som är de rätta att satsa på. Det kan vara Mercosurområdet, Brasilien, Chile eller något annat. Vad jag vet har UD i princip samma bemanning över hela den latinamerikanska kontinenten. Det vore väl konsekvent att bestämma sig för en viss inriktning och låta det få följder för hur de svenska beskickningarna skall se ut? De kan vara olika stora.

På vilket sätt avser regeringen att följa upp seminariet som skall äga rum i början av maj? Jag tror säkert att det kan få stor betydelse för att initiera handeln. Uppföljningen och den långsiktiga inriktningen är central om det hela skall fungera.

Anf. 59 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Det gläder mig att de ansträngningar vi gör ökar medveten hos svenskt näringsliv om de möjligheter som handel med Latinamerika erbjuder. Det gäller inte bara export utan faktiskt också import från denna dynamiska och snabbväxande region.

Sverige är ett litet land, och våra resurser är inte tillräckliga för att ha full besättning på ambassaderna i samtliga länder på denna mycket stora kontinent – därtill också den stora övärlden i Karibien, som också ingår i Latinamerika. Vi tvingas koncentrera våra resurser till länder som vi bedömer som viktigare.

Till den Latinamerikamanifestation, som jag har tagit initiativ till och som kommer att äga rum här i Stockholm om 14 dagar, har vi inbjudit representanter från samtliga regeringar i Latinamerika. I stort sett alla kommer att närvara – många ministrar, många statssekreterare och andra framstående representanter. Vi avser att följa upp denna manifestation på många sätt. Jag får återkomma till den frågan.

Anf. 60 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag skall gärna ge statsrådet Pagrotsky tid att svara på min fråga. Vi kan vara överens om den första delen, nämligen att det hela är angeläget.

Jag repeterar mina frågor. Är man beredd att låta detta få konsekvenser för bemanningen på UD:s beskickningar? Kanske är Brasilien och Chile mer prioriterat? Då får man rikta större ansträngningar dit. Då blir det mindre ansträngningar någon annanstans. Vad är strategin efter seminariet? Hur långsiktig är strategin?

Anf. 61 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Denna satsning är en del i en långsiktig strategi. Det är en långsiktig satsning på att öka handelsförbindelserna mellan Sverige och Latinamerika.

Sedan protektionismen trängdes tillbaka och man har valt en annan utvecklingsstrategi, deltar nu Latinamerika i världshandeln på ett helt annat sätt än förr. Det är deras eget val. Det är viktigt för svenskt näringsliv att nappa på detta. Jag tänker fortsätta att bidra till detta på olika sätt, bl.a. resor i regionen och inbjudningar till kolleger.

Sedan var det bemanningen på våra ambassader i regionen. Det är självklart att vi styr den efter vilka behov som finns. De behoven kan variera mellan olika länder och över tiden. Vi följer det uppmärksam och gör löpande förändringar i bemanningen. Vi gör det med ett långsiktigt perspektiv, dvs. att öka vårt intresse och engagemang i denna jätteviktiga region.

Södertörns högskola

Anf. 62 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja fråga utbildningsministern angående utvecklingen av den högre utbildningen i Stockholmsregionen och framför allt på Södertörn. Sedan några år tillbaka finns en ny högskola på Södertörn. Det är vi glada för. Folkpartiet har kämpat länge för det.

Nu går expansionen fort utan att man har fått ordning på lokalerna. Den nya huvudbyggnaden är inte ens påbörjad. Det är mycket oklart hur och när den skall byggas. Det riskerar att bli en stor kvantitativ expansion som kommer att göra det svårt att klara kvaliteten och upprätthålla en hög akademisk status. Därför vill jag veta hur utbildningsministern ser på utvecklingen av Södertörns högskola och vad som kan göras i regionen.

Anf. 63 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Det gläder mig att Folkpartiet välkomnar den stora satsning som regeringen har gjort på de mindre och medelstora högskolorna. Där ingår också Södertörns högskola.

Det är en viktig satsning, och den utvecklas väl. Naturligtvis finns problem när en ny högskola skall startas. Det blir många studerande på kort tid. Det finns lokalproblem. Det har uppstått problem kring markanvändningen i området som inte hade förutsetts. Jag hoppas att de problemen skall lösas.

Jag känner däremot ingen oro för kvaliteten. Högskolan har en mycket kompetent professionell akademisk ledning. Det finns inga tecken som tyder på att det skulle vara några problem med kvaliteten. Tvärtom! Det har redan visat sig att högskolan har kunnat rekrytera intressanta akademiska lärare.

Det återstår en del att göra, både när det gäller expansionen och att lösa lokalfrågorna. Vi följer detta med den största uppmärksamhet. Vi är mycket angelägna om att Södertörns högskola skall utvecklas väl.

Anf. 64 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag var inte med på den tiden, men jag tror att Folkpartiet kämpade för ett universitet på Södertörn redan på den tiden Carl Tham var aktiv i vårt parti. Det är inte precis någon nyhet.

Problemet är just att expansionen går så fort i antalet studenter i förhållande till lokalerna. Nu är de utspridda över nästan hela Flemingsberg

och på många andra ställen. Studenter och lärare är oroliga för att kunna upprätthålla kvaliteten. Expansionen sker i princip enbart här, medan övriga högskolor och universitetet i Stockholm knappast alls expanderar. Man riskerar att i förhållande till den övriga högre utbildningen få något slags utspridd B-verksamhet. Det skulle långsiktigt äventyra hela denna viktiga satsningen.

Frågan kräver litet mer uppmärksamhet från regeringens sida.

Anf. 65 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Det verkar som om Karin Pilsäter något vill ta tillbaka sitt första positiva omdöme om hur viktigt det är med verksamheten på Södertörn.

Det är ingen bra signal till denna nya högskola att säga att expansionen skall hållas tillbaka. Tvärtom! Vi räknar med att den skall öka. Det finns inga som helst tecken som tyder på att det skulle vara några kvalitetsproblem.

Det är inte sant att övriga högskolor i Stockholm inte skulle ha ökat. Men det är sant att Stockholms universitet inte har ökat så mycket. Det kan inte öka. Universitetet befinner sig i ett känsligt område där det av en rad olika skäl är omöjligt att genomföra en expansion. Vi har sett det som angeläget att lägga expansionen av den högre utbildningen i den södra storstadsregionen för att kunna rekrytera ungdomar som annars över huvud taget inte skulle söka sig till högskolan. Vi vet av erfarenhet från andra delar av landet att det är närheten till utbildningen som ökar rekryteringen. Det ser vi redan bevis för i fråga om Södertörns högskola. Det är därför vi har gjort prioriteringen.

Anf. 66 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det är självklart att jag inte tar något tillbaka. Det var en fullständigt befärd tolkning.

Problemet uppstår när man låter expansionstakten bli större och större. Elever och lärare är oroliga för var de över huvud taget skall befinna sig någonstans. Det kan leda till en urholkning av kvaliteten och att det blir en B-verksamhet. Jag är mycket orolig för det. Frågan är viktig.

De sammanställningar och önskemål som finns från de olika rektorerna i Stockholmsregionen pekar på att den allmänna utökningen av utbildningsverksamheten skulle kunna ske på fler ställen än bara på Södertörns högskola. Då riskerar man inte att äventyra det hela i starten.

Det som är viktigt för ungdomarna är att deras betyg inte betraktas som något som inte väger lika tungt som betyg från andra högskolor. Jag är mycket angelägen om att högskolan långsiktigt skall bli en kvalitets-högskola.

Anf. 67 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Jag kan försäkra Karin Pilsäter att jag och regeringen och riksdagsmajoriteten förvisso är mycket angelägna om att det skall vara bra kvalitet på alla högskolor. Det är bra kvalitet på Södertörn, och det kommer att bli så också i framtiden. Södertörns högskola, liksom andra högskolor i Stockholm, skall expandera. Vi har prioriterat Södertörn av skäl som jag nämnde, men det har också skett en utbyggnad i övrigt i

Stockholm, t.ex. vid Tekniska högskolan, för att vi skall få flera personer med civilingenjörs- och ingenjörsutbildning.

Jag kan försäkra Karin Pilsäter att expansionen av den högre utbildningen i Stockholmsområdet kommer att fortsätta.

Nordkorea

Anf. 68 TANJA LINDERBORG (v):

Fru talman! Per Lager nämnde Sudan, och jag vill ta upp en annan svältkatastrof i världen, nämligen i Nordkorea. Skillnaden mellan Sudan och Nordkorea är att vi inte får se de svältande barnen i svensk television på grund av den totalitära regimen i Nordkorea.

Under flera år har det varit stor livsmedelsbrist i Nordkorea, och nu står landet inför en akut, mycket svår svältkatastrof. Jag vet att regeringen har gjort mycket och att det har gjorts stora internationella hjälpinsatser, men trots det vill jag fråga utrikesminister Lena Hjelm-Wallén om regeringen planerar att göra ytterligare insatser för att mildra den akuta nöden i Nordkorea.

Anf. 69 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Svenska regeringen har varit en av de större biståndsgivarna till Nordkorea under den här mycket besvärliga situationen. Vi gör det tillsammans med de olika FN-organ som finns i landet. Det nya är att Nordkorea nu är så hårt drabbat att de öppnar sig mot omvärlden för hjälp och stöd. Sedan är det att beklaga att de inte kunde komma vidare i diskussionerna med Sydkorea, därför att det hade varit ytterligare en möjlighet att få mera livsmedel till landet.

Jag håller det inte för uteslutet att det kan behövas ytterligare insatser, och det skall då ske inom ramen för en FN-appell. Men då måste Nordkorea samarbeta och inte bara acceptera hjälp i vissa områden och stänga andra områden för insyn från FN:s sida. I en sådan situation skapas det en misstänksamhet hos biståndsgivarna.

Anf. 70 TANJA LINDERBORG (v):

Fru talman! Jag delar helt utrikesministerns uppfattning i den frågan. Jag utgår från att regeringen verkar inom de organ som finns och att vi slipper se även svältande barn från Nordkorea i svensk television. Det är nog av elände i världen.

Söderhamn

Anf. 71 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Thage G Peterson i hans egenskap av f.d. försvarsminister.

Jag kommer från Gävleborgs län, som är hårt drabbat av arbetslöshet och minskad sysselsättning. I samband med försvarsbeslutet tog regeringen dock initiativ till att kompensera Söderhamn för den nedläggning av flygflottiljen som ägde rum där. Man tillsatte en kommitté för att försöka tillskapa nya arbetstillfällen i Söderhamn.

Prot. 1997/98:95

23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag hade häromdagen tillfälle att träffa kommunalråden och fick en redovisning av hur det har gått. Det ser rätt hyggligt ut, och man har kommit en bit. I dagsläget har man, för att vara exakt, uppnått 308 av de utlovade 350 statliga jobben.

Jag skulle vilja fråga någon representant för regeringen: Vad gör regeringen för att se till att det här paketet fullföljs till alla delar på ett bra sätt, så att man inte släpper det strax före mållinjen?

Anf. 72 TALMANNEN:

Får jag påpeka att frågorna avser statsrådets nuvarande uppgifter. Jag förstår att näringsministern är beredd att svara på frågan.

Anf. 73 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag var i Söderhamn i går och gick igenom hur det program förlöper som vi beslutade om i september 1996. Det är riktigt att vi hittills har klarat 308 jobb. Jag har sagt att vi skall klara de 350. Söderhamnskommittén sitter till den 1 juli i år, och jag är övertygad om att den kommer att klara detta.

Det som är roligt med att besöka Söderhamn nu är att se att det går att ställa om från ett ganska ensidigt beroende av försvaret till en helt ny struktur. Söderhamn har en arbetslöshet under riksgenomsnittet, och man har också en utveckling i den privata sektorn. Jag besökte ett stort antal privata företag, och jag träffade personalen i de myndigheter som finns där nu. Jag kan konstatera att det går att ställa om och åstadkomma väldigt fina resultat. Det var en mycket trevlig dag för mig i går.

Anf. 74 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för beskedet att det här skall fullföljas till alla delar. Jag delar uppfattningen att det ser ganska bra ut och att en nya anda håller på att skapas i regionen.

Det finns dock ett orosmoln, och eftersom Anders Sundström svarade vill jag passa på att fråga om det. Det är ett hot om 200 jobb i närheten av Söderhamn, nämligen på Arizona Chemical AB. Jag vet att Anders Sundström är väl påläst i den frågan, men tyvärr händer det väldigt litet. Jag undrar om statsrådet är beredd att vidta några åtgärder på skatteområdet för att säkra också dessa arbetstillfällen, så att man inte får ytterligare ett bakslag.

Anf. 75 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Det är en fråga som har levt under många år, som handlar om synen på tallolja och vilken typ av beskattning som skall finnas på talloljan. Vi tittar just nu på om vi kan hitta lösningar som gör att vi kan förbättra konkurrenskraften för den förädling av tallolja som sker i Söderhamn. Jag vill inte föregripa det arbetet, men vi tittar på det tillsammans från Näringsdepartementet och Finansdepartementet. Vi återkommer med besked till Söderhamn och Arizona Chemical AB om detta så småningom.

Anf. 76 ROLF DAHLBERG (m):

Fru talman! Jag har en fråga till kommunikationsministern.

Europaväg 4 är den viktigaste trafikleden genom Sverige. Om man ser på standarden från Uppsala och söderut är det i stort sett klart med motorvägsstandard hela vägen. Men när man kommer till Uppsala tar vägen nästan slut, norrut genom hela Uppsala län fram till Dalälven.

Enligt de planer som nu finns skall ingenting hända under de närmaste två åren. Jag tycker att det är katastrofalt, både ur miljösynpunkt och ur trafiksäkerhetssynpunkt, att vår största trafikled skall gå genom små samhällen, med hastighetsbegränsningar ned till 70 och 50 km/tim.

Kan kommunikationsministern göra någonting för att påskynda uppbyggnaden av E 4 norr om Uppsala?

Anf. 77 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Frågan om E 4 förbi Uppsala och norr om Uppsala har inte varit ett ekonomiskt problem, utan det har funnits pengar i planer under ett flertal år. Problemet har bestått i alla de andra planfrågorna. Det är problem med kulturmark, med den gröna naturvården och med att man i Uppsala kommun inte är överens om dragningarna. Det här är en fråga som behöver lösas, men jag är inte säker på att det alltid är lämpligast att staten kör över de lokala parterna. Jag skulle naturligtvis helst se att man först kunde enas, framför allt i Uppsala kommun.

Anf. 78 ROLF DAHLBERG (m):

Fru talman! Jag håller med om det sista, att det är klart att det är stora svårigheter med dragningen just förbi Uppsala. Men arbetet med den norra delen av den del av E 4 som nu diskuteras borde man kunna tidigarelägga, så att åtminstone det blir klart. Det påverkas ju inte av hur man sedan gör lösningen förbi själva Uppsala.

Anf. 79 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! När det gäller planerna för det nationella stamvägnätet totalt sett är det en fråga som vi nu förbereder godkännande av. Innan jag kan uttala mig om det vill jag lyssna på ett antal uppvaktningar som kommer att äga rum, bl.a. under morgondagen, av representanter från den här regionen.

Dödsstraffet

Anf. 80 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till utrikesminister Lena Hjelm-Wallén.

Det var inte länge sedan vi här i kammaren hade en mycket fin debatt om dödsstraffet. Sedan dess har vi fått både positiva och negativa signaler om vad som händer ute i världen. Just i dessa dagar känns det väldigt bekymmersamt när det gäller dödsstraffet. Vi kan läsa om massavrättningar som skall ske i Rwanda, men vi vet också att USA i dag på morgonen har utfört en ny avrättning. Det var en 34-årig man som blev avrät-

*Fel! Okänt
växelargument.*

tad för ett brott han begick när han var endast 17 år gammal. Som jag ser det bryter detta mot barnkonventionen, och det är i strid med MR-konventionerna.

Jag undrar vilken utrikesministerns reaktion på denna händelse är. Jag tror att den bekymrar väldigt många av oss här i kammaren.

Anf. 81 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Vi hade en diskussion här i kammaren om dödsstraff, där alla partier var överens. Jag följde upp det ordentligt i mitt anförande å Sveriges vägnar i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna i Genève. Där pekade jag också på att USA dessvärre är ett land som har en trend av ökat antal dödsdomar och avrättningar. Det som är särskilt problematiskt är att det i flera av delstaterna i USA avrättas personer som var minderåriga när brottet begicks.

Det är en hantering som strider mot flera konventioner. Det strider mot barnkonventionen, och det strider också mot FN:s konvention om de mänskliga och politiska rättigheterna. Vi måste göra klart för USA att vi menar att bruket av dödsstraff generellt, och specifikt dödsstraff som verkställs för minderåriga, är oacceptabelt.

Anf. 82 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det känns inte mindre bekymmersamt när utrikesministern redogör för att delstaterna hanterar dessa väldigt allvarliga frågor på ett annat sätt än vad den federala regeringen gör. Det bådär inte gott för framtiden, när det dyker upp nya situationer då man skall avgöra om ett dödsstraff skall verkställas eller inte. Frågan är än viktigare när det gäller minderåriga personer.

Jag har inte riktigt klart för mig hur det är. Sveriges ställningstagande är ju klart, men hur är det med andra länder? Har vi möjlighet att påverka andra länder, så att de också sällar sig till dem som uppmärksammar det som sker i USA?

Anf. 83 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! I år är året då vi firar de mänskliga rättigheternas 50-årsjubileum. Då tycker jag att vi särskilt bör uppmärksamma bruket av dödsstraff. Det är allra som mest omfattande i Kina. Kina är i en helt egen kategori. Men man måste också uppmärksamma länder som vi normalt räknar som länder som slår vakt om mänskliga rättigheter och går i fronten för mänskliga rättigheter, som exempelvis USA, där man i flera delstater har en utveckling som helt går på tvärs.

Jag menar att vi skall använda just detta år, då MR-frågorna står i fokus, för att också peka på det vedervärdiga bruk av dödsstraff som finns i flera länder.

E 4:an norr om Uppsala

Anf. 84 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att komma tillbaka till frågan om E 4:ans dragning genom Uppsala. Jag vill ställa en fråga till Ines Uusmann. Avvaktar verkligen Ines Uusmann en enighet i Uppsala? Det var ju

på grund av att det råder oenighet som det ärendet hamnade på regeringens bord. Jag hoppas verkligen att Ines Uusmann har viljan och styrkan att avgöra denna fråga. Om inte lär vi i Uppsala få vänta på denna väg. Jag tycker att det är en nationell angelägenhet. Vi har väntat på vägen i över 30 år, och vi kan inte vänta längre.

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 85 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Jag sade inte att jag kommer att vänta på en enighet. Jag sade att det hade varit bättre om det hade funnits en enighet. Jag lyssnar nu på de många gånger mycket välgrundade uppfattningar som kommer från de olika intressena. Det handlar dels om olika partiintressen, dels om välgrundade kultur- och naturvårdsintressen. Jag kommer tillsammans med kollegerna i regeringen att göra de avvägningar som vi anser rimliga för att så snart som möjligt komma fram till ett beslut vad det gäller E 4:an runt Uppsala. Den går inte genom Uppsala.

Anf. 86 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret att vägen skall gå runt Uppsala. Det tror jag är bra. Jag tycker också att det är väldigt värdefullt att Ines Uusmann säger att man kommer att ta hänsyn till de kulturområden och inte minst den landsbygd som finns kring Uppsala.

Jag är också tacksam för att Ines Uusmann säger att man skall lyssna till de förslag om alternativa vägdragningar som faktiskt finns och som inte har blivit prövade.

Regionalpolitiska stöd i Norrlands inland

Anf. 87 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Anders Sundström om regionalpolitik. Vi har i Norrlands inland ganska länge haft nedsättningar av de sociala avgifterna. Det har bidragit – det är nog de flesta ense om – till att vi har lyckats behålla en hel del företag och också etablera en del nya.

I regeringens regionalpolitiska proposition skrev man däremot oväntat att man skall ta bort denna nedsättning och höja arbetsgivaravgifterna inom många branscher som är viktiga just för Norrlands inland. Jag undrar om det finns någon ordentlig analys av hur många jobb Norrlands inland förlorar på regeringens åtgärd.

Anf. 88 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Nedsättningen av socialavgifterna i Norrlands inland inklusive Norrlandskusten, där Peter Eriksson bor – han bor inte i Norrlands inland – genomfördes på socialdemokratiskt initiativ. Det genomfördes av dåvarande industriministern Thage Peterson. Det infördes för att förmå företag att etablera sig i Norrlands inland. Det var riktat mot arbetsplatser om kunde ligga var som helst i landet, men som vi ville få till Norrlands inland.

Under den förra mandatperioden utvidgade den borgerliga regeringen stödet till att också omfatta skogsbruket och jordbruket. Därmed gick man utanför det uppdrag som en gång i tiden gällde. Vi vill nu återställa

den gamla ordningen och se till att hela det regionalpolitiska anslaget används för att söka föra pengar och flytta arbetstillfällen till inlandet.

Jag vill hävda att avverkningen i Norrlands inland kommer att fortgå med eller utan sänkning av socialavgifter. Däremot är ett kraftigt stöd för de arbetstillfällen som kan ligga var som helst i landet, för att förmå företagen att komma till Norrlands inland, en kraftfullare regionalpolitik än att stödja avverkning i fjälltrakterna.

Anf. 89 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag har personligen väldigt svårt att se att det är ett stöd för avverkning. Däremot är det många inom jordbruket, t.ex., som är oroliga för att de skall åka på högre skatter samtidigt som det finns stora problem just inom jordbruket i Norrlands inland. Det gäller Västerbotten, Norrbotten och t.ex. Jämtland. Själv bor jag i Kalix, några mil från kusten.

Jag undrar ändå om en höjning av skatterna är en offensiv strategi för att minska avfolkningen i regeringens politik.

Anf. 90 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Egentligen skulle jag vilja ställa en motfråga. Jag vet inte om man får det. Det är rätt intressant att Miljöpartiet argumenterar för en skatterabatt för att avverka skog nära fjälltrakterna i Norrlands inland. Det argumenterar Peter Eriksson för. Jag argumenterar för att de nedsatta socialavgifterna skall användas för att locka företag som kan etablera sig var som helst i Sverige att etablera sig i Norrlands inland.

Det kommer inte att avverkas ett träd mindre i Norrlands inland bara för att man tar bort socialavgiftssänkningen. Det är intressant att se att Miljöpartiet, när det handlar om regionalpolitiken, prioriterar bidrag för avverkning av skog framför bidrag till att flytta arbetstillfällen från Syd- och Mellansverige till Norrlands inland. Kan det vara så att en del av Miljöpartiets ledamöter själva jobbar i näringar som berörs?

Anf. 91 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Näringsministerns argumentation är litet väl magstark, måste jag nog säga. Jag tror inte att det finns en enda avverkningsmaskin i Norrlands inland som är beroende av just denna sak. Det är en kapitalintensiv bransch nu för tiden. Det finns ingen kvar som går med motorsåg, för vilken detta skulle kunna spela någon roll.

Däremot har det en viss betydelse inom jordbruket. Det har en betydelse när det gäller privata tjänster, som också berörs av regeringens insatser. Jag tror också att regeringens insatser för att t.ex. ge bidrag för vidareexport av oförädlade trävaror kommer att negativt påverka sysselsättningen, vilket också är ett nytt inslag. Det gäller att stoppa förädlingsmöjligheterna. Det vore också intressant att se om regeringen har någon analys av hur många jobb det kommer att innebära att vi förlorar just i Norrlands inland.

Anf. 92 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Peter Eriksson säger att vi skall ge 50 miljoner i bidrag till norra Sveriges inlands skogsbruk, samtidigt som han säger att det inte

har någon betydelse. Är det då inte bättre att använda de 50 miljoner kronor som bidraget till detta skogsbruk kostar till att se till att vi får arbetstillfällen som faktiskt ökar sysselsättningen i Norrlands inland? Det är ju inte så att regeringen drar in några anslag från regionalpolitiken, utan vi vill i stället lägga ut pengarna till Norrlands inland och låta befolkningen själv bestämma hur pengarna skall användas. Att man i förväg skulle stoppa pengarna i Assi Domäns, SCA:s, Stora Kopparbergs eller Korsnäs fickor i stället för hos småföretag i Norrlands inland är en logik som jag har väldigt svårt att förstå.

Jag står alltså kvar vid det förslag som Thage G Peterson som industriminister en gång införde. Det skall vara ett bidrag som ökar sysselsättningen, inte ett som bara garanterar inkomstnivån för ett antal branscher i Norrlands inland.

Anf. 93 TALMANNEN:

Detta var det sista inlägget i dagens frågestund, som därmed är avslutad. Jag tackar regeringens företrädare för er medverkan.

10 § (forts. från 8 §) **Vissa frågor om kompetensutveckling** (forts. AU9)

Anf. 94 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag skall inte bli så långrandig.

Också det här betänkandet är ett rent motionsbetänkande. Det är litet trist med tanke på att det handlar om kompetensutveckling. Jag kan hålla med Elving Andersson och jag kan t.o.m. hålla med Kent Olsson i det avseendet att det här är ett oerhört viktigt område. Alla talar om kunskapssamhället. Alla talar om utbildningens betydelse. Alla talar om kompetensutveckling. Det är framtiden, det är det som avgör konkurrenskraften för våra företag. Då är det trist att möta den passivitet som regeringen har visat i den här frågan.

Vi har motionerat ett flertal år. Vi har tagit till olika typer av politiska metoder för att skapa intresse. Kent Olsson var överraskad över att majoriteten hade skrivit något om skattelättnader. Ja, även vi från Vänsterpartiet har föreslagit skattelättnader som stimulanser och incitament för att dra i gång en kompetensutveckling i arbetslivet.

Majoritetstexten i betänkandet innehåller oerhört litet. Det är en kort genomgång av ett antal faktasammanställningar.

En stor del gjordes av Arbetsmarknadspolitiska kommittén 1996. Det var sammanställningar från OECD, från SCB och från NUTEK. Det handlade om utbildningsnivån på framför allt den tekniska sidan i Sverige. Det handlade om den ökade klyfta som vi framöver har att vänta mellan arbetsmarknadens krav och den utbildningsnivå som löntagarna har. Det refereras en del från EU:s grönbok om arbetsorganisation, där man konstaterar att tekniken gör sig urarva. Under tio år får vi 80 % ny teknik. Det ställer oerhört stora krav på löntagarna.

Kvinnomaktutredningen talar om hur ofta kvinnor på den könssegrerade arbetsmarknaden arbetar i *dead end jobs*, dvs. yrken där man inte kommer vidare utifrån kompetensnivåer. I många fall har man helt enkelt

Prot. 1997/98:95

23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Vissa frågor om
kompetensutveckling*

**Fel! Okänt
växelargument.**

rationaliserats bort. Vi har i ett flertal motioner uppmärksammat det när det gäller kontorsrationalisering.

Man gör en affär av att Luxemburgsmötet i EU i december uttalade sig för att kompetensutveckling var viktigt i näringslivet, men det är kolossalt litet som händer på det område som vi är intresserade av.

Alla parter som har yttrat sig har år efter år efterlyst initiativ. På den fackliga sidan, hos både TCO och SACO och också alltmer från LO, har detta varit ett ledmotiv.

Vi hade i Sverige ett system med Arbetslivsfonden. Det systemet byggde på vinstindragningar av övervinster. Det kom till bl.a. för att dämpa avtalsrörelserna efter ett tillstånd med mycket höga vinster. Man uppmärksammade snabbt att om man styrde efter helhetsprogram och hade parterna med sig kunde man nå väldigt goda resultat när det gällde såväl utbildning som arbetsorganisationens förnyelse och arbetsmiljö. Det handlar väldigt ofta om kombinationseffekter. Man vinner dels produktivitetssökningar, dels höjd flexibilitet och därmed konkurrenskraft i näringslivet. Samtidigt förbättrar personalen, den enskilde löntagaren, sin position i det vidare yrkeslivet, vare sig man är kvar på sin gamla arbetsplats eller tar sig vidare, vare sig man är i jobb eller drabbas av arbetslöshet.

Jag skulle vilja säga att det här är ett *win-win-win*-koncept. Den enskilde vinner på det, arbetsgivaren, företaget eller myndigheten, vinner på det, och det är samhällsekonomiskt oerhört lönsamt att göra de här investeringarna.

Vare sig vi vänder oss till industrin, till de privata tjänsterna eller till välfärdssektorn hör vi i dag samma sak. Inom mycket kort kommer man att ha mycket stora svårigheter att rekrytera den kompetenta personal som man behöver. Skolsystemet skall självfallet spela huvudrollen när det gäller att förse oss med kompetens. Det gäller allt från grundskola över gymnasium till en högklassig högskoleutbildning, som också skall vara åtkomlig regionalt. Det här är frågor som vi ofta har drivit. Men dessutom måste mycket av utbildningen ske i det reguljära arbetslivet eller förmedlas som en möjlighet genom ledigheter från arbetet, som en del av arbetslivets förnyelse.

De sista siffror jag har hittat när det gäller personalutbildning visar att i genomsnitt ungefär 2,6 % av arbetstiden används till kompetensutveckling, dvs. personalutbildning. Det handlar då om mycket liberala mått. Det handlar om allt som har karaktär av utbildning, t.ex. inför en ny produkt, en ny produktionsmetod, en ny maskin eller en ny marknadsföringsmetod.

Hur fördelas då denna personalutbildning? Under det första halvåret 1996 var det 34 % inom LO som fick del av någon form av personalutbildning, 57 % inom TCO och över 60 % av SACO-anslutna löntagare. Det är precis så det är. Den som har, den får också. Den som har ett arbete som kräver mer kunskaper, mer kompetens, den får också mer av sin arbetsgivare. Den som redan har mer utbildning med sig i bagaget, den får också mer.

Därför har vi i Vänsterpartiet när vi har tagit upp de här frågorna gång på gång betonat vad vi skulle kunna kalla socialgruppsaspekten, klassaspekten eller utbildningsnivåaspekten, dvs. att vi måste styra resurser till dem som allra mest behöver det. Då handlar det just om de grupper av

människor som i väldigt hög grad drabbas av arbetslöshet och som har svårare att hitta tillbaka till de nya jobben, i den nya yrkena och på de nya arbetsplatserna.

Vänsterpartiet har i ett flertal år drivit kravet på vad vi kallar för framtidsfonder. Vi har delvis lånat idéer från det som blev så lyckosamt som vi kallade för Arbetslivsfonden, med både den centrala och den regionala aspekten. Delvis är det också, kan man säga, hämtat från de gamla fackliga kraven på att dela produktionsresultatets överskott, alltså vinstdelning. Det är ett sätt att också göra det lättare att få rimliga avtalsrörelser; att låta löntagarna få del av de vinster som skapas. Det skall ske på ett sådant sätt att jag inte bara får det här för stunden och kan konsumera det, utan jag skall investera i mig själv. Jag bygger upp en bättre position för framtiden på arbetsmarknaden.

Det är alltså ett system som skulle underlätta lönebildning. Det stärker produktiviteten på de arbetsplatser vi i dag har, och det förbättrar löntagarnas situation, arbetstagarnas situation, oavsett om de är i arbete eller om de hamnar i arbetslöshet och skall söka sig nya möjligheter på arbetsmarknaden.

Det här är en del av vår rättvisepolitik. Jag är mycket förvånad nu när vi har passerat den här svåra tiden med väldigt många indragningar och pålagor. Många vanliga människor har drabbats mycket hårt av nedskärningar i socialförsäkringssystem och på andra sätt. Samtidigt har vi haft utomordentligt goda vinstnivåer i näringslivet. Då är jag förvånad över att inte den socialdemokratiska regeringen har tagit initiativ av den här typen.

Jag tror att det är *en* aspekt som är väldigt viktig i vårt förslag. Vårt förslag innehåller en organisatorisk sida. Det här skall vara något som finns på sikt. Det skall vara något som är organisatoriskt uppbyggt och som finns ute i regionerna, där man mycket väl känner till de stora utbildningsbehoven. Det ligger i själva verket en kraftfull regionalpolitik i den här typen av förslag. Sedan innebär detta också en möjlighet att styra resurserna till de människor som allra bäst behöver utbildning och kompetensförstärkning.

Men som framgår av vår reservation säger vi inte att det här är den *enda* aspekten. Och det är inte den *här* formen som är den absolut rätta i varje läge. Vi kan mycket väl tänka oss att kombinera ett sådant här vinstdelningssystem av fonderad typ med kontolösningar. Det gäller bara att de blir fördelningspolitiskt rimliga. Det gäller att vi skall kunna styra resurserna till dem som allra bäst behöver dem.

På det sättet kan staten genom skattelindringar göra sina insatser. Man kan dessutom tänka sig att staten sätter in pengar på konton. Arbetsgivar- sidan får vara med om finansieringen i och med vinstdelningssystemet. Jag utesluter inte heller ett individuellt sparande som kan gynnas skattemässigt i en kombinationslösning.

Vi har alltså lagt fram ett förslag som är väl förankrat i en tillväxtpolitik som bygger på rättvisa och på att vi satsar på dem som allra bäst behöver insatserna. Men det bygger också på att man skall kunna få bättre incitament i arbetslivet för att satsa pengarna på lång sikt, och att satsa på det som brukar sägas vara det allra viktigaste i arbetslivet, nämligen personalen.

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Min slutliga fråga till Kristina Zakrisson blir: Hur är det möjligt att vi har passerat alla dessa år utan ett enda initiativ från regeringens sida? En arbetsgrupp har just tillsatts. Det är mycket bra. Jag hoppas att den kommer fram till någonting, så att vi äntligen kan komma ur startblocken i den här frågan.

Anf. 95 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Som vi har hört är alla partier rörande överens om hur viktigt det är med kompetensutveckling i arbetslivet. Skiljelinjerna framkommer när det börjar handla om inflytande och bestämmande i fråga om utbildningar för den enskilde löntagaren och om hur finansieringen av utbildning i arbetslivet skall lösas.

Moderaternas recept är som vanligt skattelättnader. De förordar ett system med personliga utbildningskonton som byggs upp av arbetstagaren och arbetsgivaren. Den enskilde skall ha rätt att få skattebefrielse för avsatta medel. Och arbetsgivare skall ha rätt att tillskjuta lika mycket som den enskilde själv har bidragit med – naturligtvis då också skattefritt. Dessutom vill Moderaterna, som Kent Olsson sade, försäkra sig om att facket naturligtvis inte skall ha något inflytande över utbildningskontona.

Centerns föreslår något som de kallar för kompetensförsäkring eller kompetenskonto. De tycker att arbetsmarknadens parter skall ges ansvaret för att utforma ett regelverk. Folkpartiet har liknande tankegångar. Men de tycker att man skall finansiera kompetensutvecklingen genom att den anställda skall nagga på sin egen kommande pension. Folkpartiets förslag påminner i uppläggnings och finansieringen om Moderaternas. Man föreslår att arbetsgivaren skall ges *möjlighet* att tillskjuta medel.

Vänsterpartiet föreslår i sin tur framtidsfonder. De pekar också på att satsningar på utbildningar ofta inte når de grupper som kanske bäst behöver dem, de som har de lägsta lönerna och de största hälsoriskerna. De föreslår att arbetsgivarna och facket gemensamt skall göra upp ett program för hur fonderade medel skall användas.

Jag skulle vilja betona att det här med kompetenshöjning inte bara är viktigt för den enskilde arbetstagaren. Det är minst lika viktigt för att utveckla företaget; för att utveckla konkurrenskraften, det goda arbetet och verksamheten i stort. Jag är övertygad om att en arbetstagare med goda kunskaper dels, naturligtvis, gör ett bättre jobb, dels också har större möjlighet att påverka sin arbetssituation och därmed känna större tillfredsställelse med sitt jobb.

Ett företag där de anställda trivs och känner sig tillfreds med sin situation har mycket större förutsättningar att utvecklas positivt än ett företag där de anställda inte tillåts vara delaktiga i planering och utformning av verksamheten.

Fru talman! Det har alltid varit viktigt med kunskap och utbildning. Men i dag, när den tekniska utvecklingen går så snabbt, är det viktigare än någonsin att *alla* arbetstagare har möjlighet att fortbilda sig. För inte så länge sedan kunde man gå in i en anställning och räkna med att ha samma jobb och ungefär samma arbetsuppgifter resten av sitt yrkesverksamma liv. I dag får man räkna med att arbetsuppgifterna och arbetsinnehållet kommer att förändras under hela arbetslivet. Därför måste alla vara beredda att fortsätta att höja sin kompetensnivå. Men det kan inte vara ett

ansvar bara för den enskilde att bidra till utvecklingen av arbetskraften i företaget och därmed också till att utveckla företagets konkurrenskraft.

I dag är det också så att det i större och större utsträckning krävs högskoleutbildning för att över huvud taget få ett jobb. Därför är det nödvändigt att vi får fler ungdomar att fortsätta från gymnasiet till högskolan. Framför allt är det ungdomar från det vi kallar för arbetarhem som måste uppmuntras att läsa vidare.

Vid Europeiska rådets sysselsättningsmöte i november förra året antogs ett antal riktlinjer. En av punkterna var att arbetsmarknadens parter uppmanades att på sina olika ansvarsområden sluta avtal som ökar möjligheten till utbildning, yrkeserfarenhet, praktik eller andra åtgärder som kan underlätta inträdet på arbetsmarknaden. Dessutom skall de anställda kunna utveckla möjligheterna till livslång utbildning.

Som det står i betänkandet var det vid samma möte – det var det Kent Olsson kommenterade – som medlemsstaterna uppmanades att granska de hinder, särskilt skattemässiga, som *kan* stå i vägen för en investering i mänskliga resurser. Det är klart att vi skall granska hinder. Sedan är det kanske så att vi och Moderaterna har olika uppfattningar om vad som är hinder. Vid samma möte poängterade man också att det är viktigt att föra en tillväxtpolitik som inriktas på stabilitet och sunda offentliga finanser. Man sade en hel del klokt på det mötet.

Fru talman! Det finns ett antal motioner där motionärerna begär en utredning för att se över finansieringen av ett system för kompetensutveckling. Arbetsmarknadsdepartementet har tillsatt en arbetsgrupp. Denna arbetsgrupp skall undersöka och redovisa vilka behov som finns och därefter lämna förslag till system för kompetensutveckling. I arbetsgruppen ingår företrädare för Regeringskansliet och arbetsmarknadens parter. Jag tycker att det är oerhört viktigt att arbetsmarknadens parter gemensamt tar fram ett system. Också staten skall naturligtvis vara med och se på vilket sätt man kan främja kompetensutveckling.

Detta arbete pågår för fullt och skall vara slutfört den 12 juni. Och jag lovar att vi inte har för avsikt att invänta en moderatledd regering. En sådan ligger förhoppningsvis väldigt långt fram i tiden.

I och med att denna arbetsgrupp är tillsatt kan en del av yrkandena i motionerna anses vara tillgodosedda. I övrigt yrkar jag avslag på motionerna och bifall till utskottets förslag.

Anf. 96 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Detta var ju ett allmänt välvilligt tal om nytta av kompetensutveckling, men det gav väldigt få besked. Jag vill ställa ett antal frågor till Kristina Zakrisson.

Blir det någon skattelättnad för kompetensutveckling eller inte? Följande står ju i betänkandet.

”Varje medlemsstat har vidare åtagit sig att granska de hinder, särskilt skattemässiga, som kan stå i vägen för en investering i mänskliga resurser, och staterna kommer i förekommande fall att planera skattemässiga eller andra incitament för ökad utbildning inom företagen.”

Är det meningen att detta kommer att ske så att vi kommer att få i gång denna nödvändiga kompetensutveckling inom företagen? När kommer det att ske någonting? När kommer det att läggas fram en proposition? Det är ju detta som vi väntar på. En allmän välvilja leder ju inte till

att vi får några personliga utbildningskonton som gör att utvecklingen går framåt. Det hjälper ju inte att vara välvilligt inställd. Det är ju också viktigt att någonting sker. Sker det något inom den närmaste tiden? Blir det någon skattelättnad? Blir det någon proposition om kompetenskonton?

Kristina Zakrisson borde ju egentligen vara ganska förtvivlad när hon hör att Hans Andersson och jag i princip väntar på samma sak, men ingenting kommer i denna fråga. Vi vet ju att regeringen har svårt att bestämma sig. Men Kristina Zakrisson kanske ändå har några inblickar så att vi inte lämnar denna riksdag den 10 juni utan att ha fått någonting klart om dessa saker.

Anf. 97 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Som jag sade tidigare har vi en arbetsgrupp som arbetar med just dessa frågor, och det finns inte någon större anledning att föregripa det arbetet. Det system som finns i dag innebär att man uppmuntrar investeringar i maskinparken o.d. Men jag anser att det är lika viktigt att staten uppmuntrar investeringar i kunskap. I fråga om detta kan jag hålla med både Hans Andersson och Kent Olsson. Men fram till den 12 juni arbetar en arbetsgrupp med just dessa frågor.

Anf. 98 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Det är inte lätt att få något svar. Men jag måste säga att jag förvånas. Det sägs ju allmänt här i kammaren att detta är en av de viktigaste delarna för att näringslivet skall utvecklas. Det är viktigt för hela den omstrukturering som sker inom företag när det gäller hur människor skall jobba. Vi väckte vår motion för ett och ett halvt år sedan. Det kan ju inte ha varit regeringen obekant. EU fastställde detta förra året, men ändå har regeringen nyligen tillsatt denna grupp. Kristina Zakrisson vet tydligen inte mer om detta. Men detta är oerhört intetsärande. Det är ett antal ord, men det innehåller ingenting. Och detta är en av de viktigaste frågorna för näringslivet. Det är som med regeringens arbetsmarknadspolitik – man pratar med det händer ingenting. Det vore roligt att i Kristina Zakrissons sista replik till mig få besked om det händer någonting och att inte bara få höra vackra ord.

Anf. 99 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Det är som Kent Olsson säger, att vi alla säger att det är oerhört viktigt för näringslivet att utveckla och höja kompetensnivån. Det finns i och för sig inget som i dag hindrar att företagen uppmuntrar sina anställda att fortbilda sig och att företagen och arbetsgivarna tar ett större ansvar.

Men när det gäller arbetsmarknadspolitiken skulle jag vilja säga att det är väldigt många arbetsförmedlingskontor som i dag klarar systemet med individuella handlingsplaner. Jag tror att det blir ett bättre resultat av våra åtgärder ju fler som får sina individuella handlingsplaner där de själva också är delaktiga i att planera sina åtgärder.

Anf. 100 SIRI DANNAEUS (fp):

Fru talman! Vi är alla överens om att kompetensutveckling är väldigt viktig och än viktigare nu på grund av den höga arbetslösheten. Många

väntar. Det är inte bara Kent Olsson, Elving Andersson, Hans Andersson och jag, utan det är framför allt de människor som har gått i det stora kunskapslyftet som varar till den sista juni 1999. De väntar på att någonting skall hända i fortsättningen.

Det utgår ett statligt bidrag till kommunerna. För närvarande är det drygt 4 miljarder kronor. Detta bidrag skall fortsätta att utbetalas även efter 1999 med ungefär samma belopp. Alltså har man väl tänkt sig att man skall fortsätta att anordna någon form av utbildning ute i kommunerna. Det tycker jag är bra. Men frågan är hur de som skall delta i denna utbildning skall kunna finansiera den, eftersom det särskilda utbildningsbidraget försvinner den sista juni. Och någon tanke bör ni väl ändå ha om hur dessa människor skall kunna finansiera sin utbildning. Vi i Folkpartiet har lämnat ett förslag. Men det vore intressant att höra om ni har några tankegångar i denna riktning.

Anf. 101 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att säga att regeringen under denna mandatperiod har fått brottas med väldigt stora ekonomiska problem. Trots det har den gjort den största satsningen någonsin på utbildning. Regeringen föreslår också i vårpropositionen att det skall satsas på ett andra år. Regeringen har trots de stora svårigheterna ändå lyckats göra en hel del positiva insatser.

Anf. 102 SIRI DANNAEUS (fp):

Fru talman! Jag tycker att det som regeringen har gjort när det gäller kunskapslyftet är jättebra. Det behövdes. Men det behövs ju något ytterligare, eftersom man, som jag sade i mitt anförande, inte får ett jobb bara för att man har gymnasiekompetens, utan man måste fortsätta sin utbildning. Det som vi alla väntar på är vad som händer sedan. Man skall ju inte vara ute i sista minuten. Det finns ju människor som väntar redan nu på vad som händer i fortsättningen. Det är mycket tråkigt att det inte har kommit något förslag utan att det tar så lång tid.

Anf. 103 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Att vi ger alla möjlighet att läsa in gymnasiet leder till att många fler kan fortsätta på högskolan. Jag tror att det var fler än jag som sade att det i dag krävs högskoleutbildning för att komma in i arbetslivet. Men vi har ingen revolutionerande reform på gång i fråga om detta, även om jag själv ibland har en vision om att man skulle kunna få studielön i stället för studielån när man studerar vid högskolan. Men hittills har de som studerar vid högskolan fått finansiera den utbildningen själva. Jag tror inte att vi i dag är förmögna att göra något revolutionerande på det området.

När det gäller arbetsmarknadsutbildningen så har vi faktiskt satsat på mer kvalificerad utbildning. Jag tycker som sagt fortfarande att regeringen har gjort en hel del goda insatser just på utbildningsområdet.

Anf. 104 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag har några frågor till Kristina Zakrisson. När arbetsmarknadsutskottet besökte Kommunförbundet var en av frågorna varför

Prot. 1997/98:95

23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

man tog bort utbildningsvikariatet och varför man försämrade dessa möjligheter. På det sättet tappade vi volym på det bästa vi hade. Några kom in och gjorde praktik och fick erfarenhet, och andra fick utbildning och kunde komma tillbaka till andra tjänster. Finns det ett inslag av utbildningsvikariatstänkande i det som ni på den socialdemokratiska sidan funderar över nu?

Min andra fråga är naturligtvis fundamental för mig. Det är inte bara som Kristina Zakrisson sade, att jag vill att parterna skall ha inflytande. Parterna skall ha inflytande. Det kommer att krävas avtalslösningar. Och jag tror att det går mycket bra att i kollektivavtal hitta lösningar som förstärker kompetensutvecklingen i arbetslivet.

Min och Vänsterpartiets uppfattning är att det här måste grundas på lagstiftningen; detta för att garantera inflytande, för att pengarna skall nå åt rätt håll och för att få en jämlik fördelning över hela arbetsmarknaden – oberoende av enskilda företags lönsamhet eller branschens läge. Jag skulle alltså vilja ha en kommentar om relationen mellan lagstiftning och avtalslösning i den föreställningsvärld som Kristina Zakrisson lever i.

Vidare skulle jag vilja ha en kommentar om konstruktionen – kontosystem eller fondsystem och hur det fackliga inflytandet garanteras. Jag tolkade in att även Kristina Zakrisson, precis som jag, är mycket intresserad av detta.

Anf. 105 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Den arbetsgrupp som nu ser över och analyserar behovet av kompetensutveckling i arbetslivet har i uppdrag att hitta ett system för kompetensutveckling i arbetslivet där statens insatser underlättar parternas ansvarstagande. I arbetsgruppen ingår också representanter för regeringen. Om man kommer fram till att det behövs en lagstiftning får vi överväga det. Det här diskuteras just nu i arbetsgruppen; det handlar alltså då om parterna tillsammans med representanter för regeringen.

Anf. 106 HANS ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag tror inte att jag kommer så mycket längre här. Jag hoppas bara att man i arbetsgruppen har tillgång till Vänsterpartiets motioner och har det materialet som en input, liksom att man förstår att det inslaget behövs för att vi skall nå ett bra resultat.

Det är alldeles uppenbart att arbetsgiversidan, trots alla de möjligheter som man haft i olika avtalsförhandlingar, inte har kommit särskilt långt. Ja, man har praktiskt taget inte gjort någonting för att få till stånd nämnda kompetensutveckling.

T.o.m. en sådan bransch som IT-branschen, där man ju skriker efter kompetent arbetskraft, har varit tvungen att invänta arbetsmarknadspolitiska medel för att få i gång den utbildningssatsning som just nu pågår och som jag i och för sig välkomnar. Branschen, arbetslivet, måste dock ta ett väsentligt större ansvar finansiellt för att vi skall orka med detta samhällsekonomiskt.

Fru talman! Jag tror att jag inte nämnde något om det yrkande som finns sammanfattat i reservation nr 4. Självklart står jag bakom den för Vänsterpartiets del. Jag avsåg emellertid att visa kammaren stor hänsyn just denna dag.

Fru talman! Jag kan dela Hans Anderssons uppfattning att arbetsgivar-
varsidan borde ha tagit, och bör ta, ett större ansvar. Men efter att ha talat
med dem som sitter med i arbetsgruppen upplever jag att man nu är väl-
digt intresserad av att verkligen hitta lösningar och att man engagerat går
in för det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

FöU6 Försvarsmaktens högre ledning, m.m.

Mom. 1 och 2

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Mom. 3 (generalinspektörer och nya centrum inom Försvarsmakten)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

248 för utskottet

10 för res. 2

91 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 59 m, 17 c, 19 fp, 17 v, 12 kd

För res. 2 10 mp

Frånvarande: 37 s, 21 m, 10 c, 7 fp, 5 v, 8 mp, 3 kd

SkU19 Reformerat förhandsbesked, m.m.

Mom. 1 (reformerat förhandsbesked i skattefrågor)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (m, fp, kd)

Votering:

171 för utskottet

92 för res. 1

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 18 c, 17 v, 10 mp

För res. 1: 59 m, 21 fp, 12 kd

Frånvarande: 35 s, 21 m, 9 c, 5 fp, 5 v, 8 mp, 3 kd

Mom. 6 (taxeringsperiod m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

Votering:
246 för utskottet
18 för res. 3
85 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 127 s, 59 m, 18 c, 20 fp, 10 mp, 12 kd
För res. 3: 1 fp, 17 v
Frånvarande: 34 s, 21 m, 9 c, 5 fp, 5 v, 8 mp, 3 kd

Mom. 8 (kvarskatt)
1. utskottet
2. res. 5 (v)
Votering:
245 för utskottet
18 för res. 5
1 avstod
85 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 127 s, 58 m, 17 c, 21 fp, 10 mp, 12 kd
För res. 5: 1 c, 17 v
Avstod: 1 m
Frånvarande: 34 s, 21 m, 9 c, 5 fp, 5 v, 8 mp, 3 kd

Övriga moment
Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU23 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Makedonien m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU22 Avtal med Ryssland om bekämpning av vissa fiskala brott Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU9 Vissa frågor om kompetensutveckling

Mom. 1 (Vissa frågor om kompetensutveckling)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (c)
4. res. 3 (fp)
Förberedande votering 1:
Kammaren biträdde res. 2 med acklamation.
Förberedande votering 2:
56 för res. 1
19 för res. 2
189 avstod
85 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
148 för utskottet
59 för res. 1
57 avstod
85 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 126 s, 10 mp, 12 kd
För res. 1: 59 m
Avstod: 1 s, 18 c, 21 fp, 17 v
Frånvarande: 34 s, 21 m, 9 c, 5 fp, 5 v, 8 mp, 3 kd

Prot. 1997/98:95
23 april

*Fel! Okänt
växelargument.*

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Förslag
1997/98:RfK4 Förstärkt samordning inom riksdagsförvaltningen

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 22 april

1997/98:269 av *Eva Björne* (m) till försvarsministern
Flygledningens betydelse ur försvarssynpunkt
1997/98:270 av *Roland Larsson* (c) till socialministern
Patientcentrerad rehabilitering

den 23 april

1997/98:271 av *Marianne Samuelsson* (mp) till socialministern
Stöd i självmordskriser
1997/98:272 av *Marianne Samuelsson* (mp) till justitieministern
Sanningskommission om SÄPO
1997/98:273 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksministern
Burhållning av pälsdjur

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 april.

*Fel! Okänt
växelargument.*

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 april

1997/98:662 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern
Radioaktivt avfall

1997/98:663 av *Lena Klevenås* (s) till statsrådet Leif Pagrotsky
Handel med ekologiska livsmedel

1997/98:664 av *Bertil Persson* (m) till statsrådet Lars Engqvist
Idrottsmuseet i Malmö

1997/98:665 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Pierre Schori
Asylsökande kosovoalbaner

1997/98:666 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Pierre Schori
Sekretesslagens skydd för den asylsökande

1997/98:667 av *Ola Sundell* (m) till jordbruksministern
Fjällägenheter

1997/98:668 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Pierre Schori
Författningskrock

den 23 april

1997/98:669 av *Birgitta Hambræus* (c) till utrikesministern
Projekt pengar till EU-kritiska organisationer

1997/98:670 av *Carl Erik Hedlund* (m) till arbetsmarknadsministern
Initiativ för arbetslösa

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 28 april.

14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att följande skriftliga svar på fråga inkommit

den 23 april

1997/98:658 av *Birger Schlaug* (mp) till statsministern
Tillsättning av statsråd

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 28 april.

15 § Kammaren åtskildes kl. 15.49.

Prot. 1997/98:95
23 april

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammantädets början till ajourneringen
kl. 13.49 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

*Fel! Okänt
växelargument.*

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ny riksdagsledamot, m.m.....	1
3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 22 april.....	1
FöU7 Totalförsvarsplikten	1
KrU12 Kulturarvsfrågor	2
SoU17 Vård av missbrukare m.m.....	3
TU9 Ny yrkestrafiklag m.m.....	5
NU12 Vissa elmarknadsfrågor	6
AU8 Vissa frågor om arbetstid	7
Meddelande om samlad votering	8
4 § Försvarsmaktens högre ledning, m.m.	8
Försvarsutskottets betänkande 1997/98:FöU6.....	8
Anf. 1 ANNIKA NORDGREN (mp)	8
Anf. 2 HÅKAN JUHOLT (s)	10
Anf. 3 ANNIKA NORDGREN (mp) replik	12
Anf. 4 HÅKAN JUHOLT (s) replik	12
Anf. 5 ANNIKA NORDGREN (mp) replik	12
Anf. 6 HÅKAN JUHOLT (s) replik	13
Anf. 7 HENRIK LANDERHOLM (m)	13
Anf. 8 ÅKE CARNERÖ (kd)	15
(Beslut fattades efter 10 §.)	16
5 § Reformerat förhandsbesked, m.m.	17
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU19	17
Anf. 9 CARL FREDRIK GRAF (m)	17
Anf. 10 PER ROSENGREN (v)	18
Anf. 11 LARS HEDFORS (s)	19
Anf. 12 CARL FREDRIK GRAF (m)	20
Anf. 13 LARS HEDFORS (s)	21
Anf. 14 CARL FREDRIK GRAF (m)	21
Anf. 15 LARS HEDFORS (s)	22
Anf. 16 PER ROSENGREN (v)	22
Anf. 17 LARS HEDFORS (s)	22
Anf. 18 PER ROSENGREN (v)	23
Anf. 19 LARS HEDFORS (s)	23
(Beslut fattades efter 10 §.)	24
6 § Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Makedonien m.m.....	24
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU23	24
(Beslut fattades efter 10 §.)	24
7 § Avtal med Ryssland om bekämpning av vissa fiskala brott	24
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU22	24
(Beslut fattades efter 10 §.)	24
8 § Vissa frågor om kompetensutveckling	24
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1997/98:AU9	24

Anf. 20 KENT OLSSON (m)	24
Anf. 21 ELVING ANDERSSON (c)	26
Anf. 22 SIRI DANNAEUS (fp)	27
(forts. 10 §)	28
Ajournering	28
Återupptagna förhandlingar	28
9 § Frågestund	29
Anf. 23 TALMANNEN	29
<i>Exportregler för strategiska produkter</i>	29
Anf. 24 PER BILL (m)	29
Anf. 25 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	29
Anf. 26 TALMANNEN	29
Anf. 27 PER BILL (m)	29
Anf. 28 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	30
Anf. 29 PER BILL (m)	30
Anf. 30 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	30
<i>Förintelsen</i>	30
Anf. 31 VIOLA FURUBJELKE (s)	30
Anf. 32 Statsrådet THAGE G PETERSON (s)	31
<i>Förhandling om stängningen av Barsebäck</i>	31
Anf. 33 HENRIK S JÄRREL (m)	31
Anf. 34 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	31
Anf. 35 HENRIK S JÄRREL (m)	32
Anf. 36 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	32
Anf. 37 HENRIK S JÄRREL (m)	32
Anf. 38 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	32
<i>Sudan</i>	33
Anf. 39 PER LAGER (mp)	33
Anf. 40 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	33
Anf. 41 PER LAGER (mp)	33
Anf. 42 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	33
<i>Stockholms skärgård</i>	34
Anf. 43 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	34
Anf. 44 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	34
Anf. 45 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	34
Anf. 46 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	35
<i>Sysselsättning genom små och medelstora företag</i>	35
Anf. 47 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	35
Anf. 48 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	35
Anf. 49 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	35
<i>Det lokala miljöprogrammet</i>	36
Anf. 50 OWE HELLBERG (v)	36
Anf. 51 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	36
Anf. 52 OWE HELLBERG (v)	36
Anf. 53 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	36
<i>Filmfond</i>	37
Anf. 54 EWA LARSSON (mp)	37
Anf. 55 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	37

Anf. 56 EWA LARSSON (mp).....	37
Anf. 57 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	37
<i>Latinamerikamanifestation</i>	38
Anf. 58 CARL FREDRIK GRAF (m).....	38
Anf. 59 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	38
Anf. 60 CARL FREDRIK GRAF (m).....	38
Anf. 61 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	38
<i>Södertörns högskola</i>	39
Anf. 62 KARIN PILSÅTER (fp).....	39
Anf. 63 Utbildningsminister CARL THAM (s).....	39
Anf. 64 KARIN PILSÅTER (fp).....	39
Anf. 65 Utbildningsminister CARL THAM (s).....	40
Anf. 66 KARIN PILSÅTER (fp).....	40
Anf. 67 Utbildningsminister CARL THAM (s).....	40
<i>Nordkorea</i>	41
Anf. 68 TANJA LINDERBORG (v).....	41
Anf. 69 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	41
Anf. 70 TANJA LINDERBORG (v).....	41
<i>Söderhamn</i>	41
Anf. 71 SVEN BERGSTRÖM (c)	41
Anf. 72 TALMANNEN	42
Anf. 73 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	42
Anf. 74 SVEN BERGSTRÖM (c)	42
Anf. 75 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	42
<i>E 4:an norr om Uppsala</i>	43
Anf. 76 ROLF DAHLBERG (m)	43
Anf. 77 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	43
Anf. 78 ROLF DAHLBERG (m)	43
Anf. 79 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	43
<i>Dödsstraffet</i>	43
Anf. 80 CARINA HÄGG (s).....	43
Anf. 81 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	44
Anf. 82 CARINA HÄGG (s).....	44
Anf. 83 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	44
<i>E 4:an norr om Uppsala</i>	44
Anf. 84 RIGMOR AHLSTEDT (c).....	44
Anf. 85 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	45
Anf. 86 RIGMOR AHLSTEDT (c).....	45
<i>Regionalpolitiska stöd i Norrlands inland</i>	45
Anf. 87 PETER ERIKSSON (mp)	45
Anf. 88 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	45
Anf. 89 PETER ERIKSSON (mp)	46
Anf. 90 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	46
Anf. 91 PETER ERIKSSON (mp)	46
Anf. 92 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	46
Anf. 93 TALMANNEN	47
10 § (forts. från 8 §) Vissa frågor om kompetensutveckling	
(forts. AU9)	47

Anf. 94 HANS ANDERSSON (v).....	47	Prot. 1997/98:95
Anf. 95 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	50	23 april
Anf. 96 KENT OLSSON (m).....	51	
Anf. 97 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	52	
Anf. 98 KENT OLSSON (m).....	52	
Anf. 99 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	52	
Anf. 100 SIRI DANNAEUS (fp).....	52	
Anf. 101 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	53	
Anf. 102 SIRI DANNAEUS (fp).....	53	
Anf. 103 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	53	
Anf. 104 HANS ANDERSSON (v).....	53	
Anf. 105 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	54	
Anf. 106 HANS ANDERSSON (v).....	54	
Anf. 107 KRISTINA ZAKRISSON (s).....	55	
Beslut	55	
FöU6 Försvarsmaktens högre ledning, m.m.	55	
SkU19 Reformerat förhandsbesked, m.m.	55	
SkU23 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Make-		
donien m.m.	56	
SkU22 Avtal med Ryssland om bekämpning av vissa fi-		
skala brott	56	
AU9 Vissa frågor om kompetensutveckling	56	
11 § Bordläggning.....	57	
12 § Anmälan om interpellationer.....	57	
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	58	
14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	58	
15 § Kammaren åtskildes kl. 15.49.....	59	

Elanders Gotab, Stockholm 1998